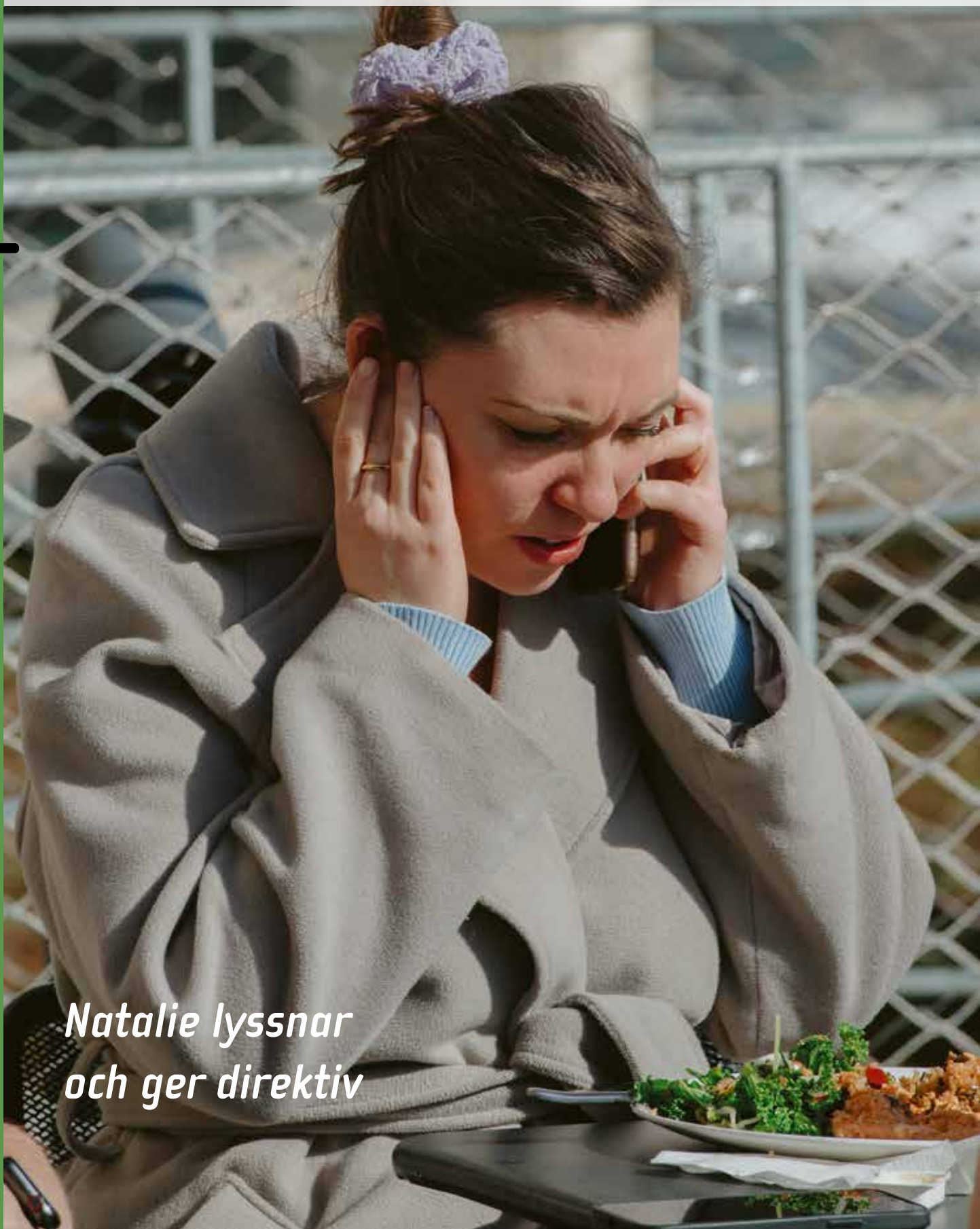

*Nya förslag om privatkopiering
Arbetet mot sexuella trakasserier fortsätter
Mike Gamble vill utbilda bort okunskap*

SCEN & FILM

Tidningen

*Natalie lyssnar
och ger direktiv*

Konstnärlig frihet – för vem?

KONSTNÄRLIG FRIHET DEBATTERAS allt mer. Samtidigt är det ett begrepp som är under förhandling vad det egentligen innebär och hur vi uppnår den. Den konstnärliga friheten och yttrandefriheten är kärnan i vår öppna demokrati, och kulturpolitiken finns till för att medborgarna ska kunna nyttja denna frihet. Myndigheten för kulturanalys rapport – *Så fri är konsten* – visade att regleringsbrev och ansökningskriterier de senaste åren haft som ambition att utjämna oskäligen skillnader bland dem som tar del av det offentligas resurser, och att detta på sina håll upplevdes begränsa den konstnärliga friheten. Sedan i år är därför dessa mål borta till förmån för skrivningar om att istället prioritera konstnärlig frihet. Gott så. Men frågan blir då – frihet för vem? Frihet från vad? Fördelade myndigheter har fortfarande ett ansvar för att kulturlivet ska vara tillgängligt så att du kan nyttja din yttrandefrihet oavsett vem du är, men på vilket sätt bidrar de nya kriterierna till det? Konsten ska vara fri. Men vi ska också ha lika möjlighet att ta del av och verka i den.

Scen- och filmkonsten behöver en bredare representation på alla nivåer, och kompetensen om hur det kan åstadkommas behöver öka bland dem som har makten. Det behövs en ökad mångfald bland dem som bestämmer över resurserna, över vad vi ska filma, vem som ska koreografera, vem som ska spela. För att fler ska få åtnjuta den konstnärliga friheten måste vi fördela makten bättre.

SÅ, VEM SKA LEDA de konstnärliga arbetsplatserna i framtiden? Det räcker inte längre att bara vara konstnär för att komma i fråga för en chefsposition. Idag ställs krav på att du också är en bra chef – med allt vad det innebär – och ledare. Idag har arbetsplatserna stora krav på transparenta ledarskap som kan ta ansvar för arbetsmiljö, ekonomi och organisation, samtidigt som de kan utveckla och driva kärnverksamheten framåt. Och ledarskapet behöver professionaliseras, vi har sett alltför många chefer med enbart konstnärliga meriter utan vare sig förmåga eller intresse att skapa hållbara och trygga arbetsplatser. Men pendeln kan slå för långt åt andra hållet också, att våra arbetsplatser – i synnerhet de med offentlig finansiering – i sin jakt på ett professionellt ledarskap söker sina chefer från andra kompetensområden. Det tror

jag vore olyckligt. Jag hoppas att även framtidens ledare kommer in med en egen erfarenhet av och idé om konstnärligt skapande, och jag tror att den kompetensen ofta är en tillgång i chefskapet. Inom scen och film är vi ofta vana att lösa problem i grupp och vi vet vikten av att ha hela teamet med för ett gott resultat. Det som behövs är att en bred bas av konstnärer identifierar sig som ledare och skaffar sig nödvändig kompetens.

2005 VAR DEN ÖVERVÄGANDE ANDELEN chefer män, och de kvinnliga cheferna undantag. Då skapade förbundet tillsammans med Svensk scenkonst en ledarskapsutbildning för kvinnor med syfte att få fler kvinnor att ta det yttersta ansvaret i en organisation. Efter utbildningssatsningen blev nio av de tio som genomgick programmet chefer, och idag är majoriteten av scenkonstcheferna kvinnor. Nu har Scen & Film tillsammans med Svensk scenkonst givit TRS i uppdrag att genomföra en ledarskapsutbildning för högre chefer med fokus på kompetenser som inkludering och mångfald för att säkerställa att framtidens arbetsplatser skapar fler möjligheter för fler och att de blir än bättre på att spegla det samhälle som ska gestaltas.

Hur vi försvarar den konstnärliga friheten och yttrandefriheten är avgörande för hur vi utvecklar och stärker demokratin. I Sverige, i Europa och i världen. Jag hoppas det även kan synas i den kommande valrörelsen.

SIMON NORRTHON
ORDFÖRANDE

Sören Vilks

PÅ OMSLAGET: **NATALIE GOSENDE PEDROSA**
FOTO: **FRIDA EDLUND**

FACKFÖRBUNDET SCEN & FILMS TIDNING

Utkommer med sju nummer per år och sänds utan särskild beställning kostnadsfritt till Scen & Films medlemmar.
Prenumerationspris: 350 kronor/år.

Ansvarig utgivare: **Mika Romanus**. Chefredaktör: **Magdalena Boman/** biträdande redaktör **Kajsa Olsson**.

Layout: **Anna Gunneström**

Återkommande medarbetare: **Gertrud Dahlberg, Ylva Lagercrantz Spindler, Gert Lundstedt, Kajsa Olsson, Peter Rehnfeldt**.

Redaktionskommitté: **Franz Edward Cedrins, Måns Clausen, Petter Eriksson, Eleonor Fahlén, Bengt Fröderberg, Mikael Horned, Minna Krook, Aleksa Lundberg, Mika Romanus**.

scen & film gör fördjupande reportage och intervjuer med personer verksamma inom scen- och filmområdet. Tidningen bevakar aktuella frågor av facklig, konstnärlig, kultur- och arbetsmarknadspolitisk natur.

Postadress: Scen och Film, Box 127 10, 112 94 Stockholm.

e-post: magdalena@mboman.se

webbsida: www.scenfilm.se

Besöksadress: Kaplansbacken 2A.

Telefon: 08-441 13 00. Fax: 08-653 95 07. Redaktion: 070-664 55 59.

Annonser: **SB-Media AB**, Anders Jeppsson Tel: 08-545 160 76.

e-post: anders@sb-media.se

Tryck: **DanagårdLitho**, Ödeshög 2022.

Repro: **Cicero Tryck och media**.

ISSN 2001-5518

Scen & film är medlem i Sveriges Tidskrifter

Tryck: DanagårdLitho, 2020

Pdf på tidningen finns på Tidningen Scen & films hemsida: Scenfilm.se

6

Innehåll nr 2-2022

4 MÅNADENS BILD

Skräddaren Mary-Anne Buyondo väljer sin favorit.

7 KRISSTÖDEN TILL KULTUREN

Ansvar för korrekta ansökningar har lagts på de sökande.

10 INTERVJU: MIKE GAMBLE

Mike Gamble – ny ordförande för Danscentrum Väst.

12 ALLIANSERNA SATSAR

Förslag från utredningen *Återstart för kulturen*.

18 JOBBET SOM 1ST AD ÄR MER ÄN ATT GE DIREKTIV

Natalie Gosende Pedrosa har stegvis tagit sig in i yrkesrollen.

24 NY SERIE – HÅLLBAR KARRIÄR

Jens Persson Hertzman vill behålla kreativiteten och lusten på lång sikt.

29 KRÖNIKA: PAULA MCMANUS

Jag lovar att ge allt jag har och lite till.

30 TEADRI & PRAKTIK: ANNIKA JACOBSSON

Liv i luckan – en central roll på operascenen.

34 VARFÖR JOBBAR DU FACKLIGT?

Dansaren Leila Verlinden: God arbetsmiljö bygger på samarbete.

Nästa nummer kommer den 29 juni

Presstopp den 3 juni

Sid 7 Illustration: Anna Gunneström.

Sid 18–23 Foto: Frida Edlund.

Sid 24–26 Foto: Micke Lundström.

10

18

30

Bilden kramar om mi

Namn: Mary-Anne Buyondo.

Ålder: 40 år.

Yrke: Skräddare på Malmö opera, frilansande kostymdesigner.

Aktuell: Har gjort kostymdesign till en turné (Riksteatern) som precis avslutats. *För Ewig med Ison och Fille*.

En kommande premiär på Stadsteatern Husby, monologen *randam* av debbie tucker green.

Regi: Astrid Kakuli.

Scenograf: Fridjon Rafnsson.

Kostymdesign: jag.

På scen: Aurelia Dey.

Bästa med arbetslivet: Jag tycker om förändringarna/variationerna, det passar min personlighet. Att göra något nytt, nya material, former, personer.

Jag får energi av att lära känna nya människor och förstå deras tänk, höra om deras vägar in i yrkeslivet. En vill ha ett rikt och långt arbetsliv där en kan känna sig stolt, bidra med entusiasm och en yrkesstolthet.

Tips: Alla säsonger av tv-serien *Insecure* på HBO. Den är gjord av en svart kvinna som har ett eget produktionsbolag. Det är underbara miljöbilder, fantastisk musik, snygga kostymer och frisyrier. Dialogen är on point så att säga.

Serien handlar om relationer (kärlek, vänskap, yrkesmässiga) och det berättas med en bra balans mellan humor och allvar.

Se den, helt enkelt.

JAG HAR VALT BILDEN av olika anledningar. Den är snyggt komponerad, pojken står centrad och blickar ut mot vad en kan förstå är ett hav, notera den skarpa konturen mot himlen. Kontrasterna i bilden fångar min uppmärksamhet.

Han är i centrum, det blåa skenet mot hans bara hud.

Profilen och den lite baktunga huvudformen med den sluttande pannan, näsan och läpparna, det är stilig fångat och skvallrar om att han kommer från den afrikanska diasporan.

Och så hans kroppshållning, pojkroppen, lite skör, med putmage så han nästan är framtung.

SMALA ARMAR OCH SKULDERBLADEN sticker ut lite som vingar. En nioåring, ensam i kvällssolen på en strand som inte är särskilt vacker. Det väcker känslor i mitt storasysterhjärta, jag tänker på min lillebror utan att det är några yttre likheter. Man vill omfamna honom. Lilla pojke, vad gör du på stranden ensam.

Bilden kommer från filmen *Moonlight* regisserad av Barry Jenkins vars berättartempo jag uppskattar. Han använder sig inte av ryckiga kamerarörelser för att skildra kaoset. regissören tvångsmatar en inte utan lämnar över till betraktaren att förvalta känslorna.

MEN BILDEN HAR ETT EGET LIV också, som ett konstnärligt porträtt av en pojke på stranden. Det är vackert men gör ändå lite ont (i mig). Bilden kramar om mitt hjärta.

Jag skulle kunna ha bilden på väggen hemma.

KAJSA OLSSON

tt hjärta

SWAN, Swedish Artist Residency Network

Kulturskapare från Ukraina erbjuds konstnårsresidens

Snabba insatser gör att kulturskapare från Ukraina kan bo och verka på konstnårsresidens i Sverige. Tio personer har redan anlänt, och ytterligare 20 väntas under året.

FÖR ATT HJÄLPA KONSTNÄRER från Ukraina undan kriget ordnade SWAN (Swedish Artist Residency Network) ett krismöte i början av mars. Det blev starten för ett samarbete som på kort tid gjort att 20 konstnårsresidens öppnats för att ta emot kulturskapare som tvingats fly.

– Vanligtvis planeras residensen flera månader i förväg. Vi är ett nätverk med cirka 100 arrangörer och fler kommer öppna upp på sikt, säger Hanna Isaksson, sammankallande för nätverket SWAN.

Residensen finns i hela Sverige och vänder sig till kulturskapare inom alla kulturområden. Arrangörer är konstnärsdrivna initiativ, regioner, kommuner och organisationer. Nätverket samverkar också med bland annat Konstnärsnämnden, svenska PEN och Artist at Risk. Nyligen meddelade även Kulturrådet att 910 000 kronor beviljas i projektbidrag.

– Vi är väldigt glada för allt stöd. Nu ska vi intensifiera vårt arbete, bland annat med att tillsätta en tjänst som kommunikationschef och en för att arbeta med matchningen mellan kulturskapare och residens, säger Hanna Isaksson.

Matchningen är tidskrävande och måste fungera, liksom att hitta vägar så att kulturskaparna kan komma till Sverige.

– Många befinner sig utanför Ukraina och en del är på väg till vänner och bekanta, därför måste vi ha en tydlig dialog om vad konstnårsresidensen har att erbjuda, så att man känner sig säker i att ta beslutet att åka hit, säger Hanna Isaksson.

Boendet på residensen brukar i vanliga fall vara i en till tre månader, men nu siktar SWAN på perioder mellan tre och sex månader. Under residensen kommer arrangörerna stötta de som har familjer med sig att komma in i samhället.

– Vi utvecklar även stöd för att möta de reaktioner som krig och flykt medför. Flera av konstnärerna har anhöriga kvar i landet och osäkerheten kring hur länge kriget ska pågå är stor, säger Hanna Isaksson.

Utöver Kulturrådets bidrag har regioner och kommuner samlat ihop 1,5 miljoner till residensen. Ansökningar om ytterligare stöd har gjorts hos Svenska institutet och Postkodstiftelsen.

PETER REHNFELOD

BAROMETERN

Är det lättare att tala om sexuella trakasserier idag?

"Ja, och yngre tjejer har lättare att säga ifrån"

Elin Peedu, scenograf, 38 år.

– Ja, det är mer avslappnat att prata om de här frågorna. Jag har jobbat med film i tio år och märker på de yngre tjejerna att de har lättare att säga ifrån än vad man hade förr. Tidigare höll man tyst för man var rädd att inte få behålla sitt jobb. Men idag vet man sin rätt och törs säga ifrån. Idag är det mindre vanligt med dålig jargong. Men när det förekommer ställer även manliga kollegor upp och säger ifrån.

"Ja, det sopas inte lika lätt under mattan"

Linnéa Fohlin, attributör, 38 år.

– Ja, jag upplever att det har blivit lättare att prata om sexuella trakasserier. Det sopas inte lika lätt under mattan. Om någon blir illa berörd känner jag att det tas mer på allvar och på det sättet har det blivit bättre. Jag brukar vara fackligt ombud/representant, och jag hoppas att mina arbetskamrater skulle komma till mig om det fanns några problem, vilket ingen har gjort på länge.

"Ja, jag upplever att det lättare då det är en högre medvetenhet"

Mårten Svedberg, 41 år, skådespelare

– På Västmanlands teater där jag jobbar har vi kollationering inför varje projekt. Chefen berättar vad som gäller – nolltolerans mot sexuella trakasserier och mobbning – och om något skulle uppstå, tala med närmaste chef, skyddsombud eller en kollega. Det har blivit en högre medvetenhet i branschen om de här frågorna, efter #metoo och #tystnadtagnings. Och i samhället i stort, om man jämför med hur det var 2009, när jag började turnera med i skolorna med monologen *Fotbollsbögen*, om homofobi och machokultur inom idrottsvärlden.

Fråga i förra numret:
Jobbar du mycket övertid?

Ja 70 %

Nej 30 %

Är det lättare att tala om sexuella trakasserier idag?

Svara **Ja** eller **Nej** på:
www.teaterforbundet.se
eller www.scenfilm.se

Krisstödet till kulturen – godkänt men krångligt att söka

Krisstöden till kulturen har i stort sett fördelats på ett bra sätt, enligt en ny rapport från Riksrevisionen. Kulturrådet och Konstnärsnämnden bör dock se till att bidragsärenden utreds tillräckligt.

RIKSREVISIONENS RAPPORT *Operation rädda branschen* gäller mars 2020 – juni 2021. En slutsats är att ansökningsprocessen skulle ha förenklats för de sökande om bidragsgivningen på kulturområdet samordnats bättre. Kulturrådet och Konstnärsnämnden har inte haft tid att utreda bidragsärendena i vanlig utsträckning. Det har, enligt Riksrevisionen, gjorts att ansvaret för att komma in med korrekta ansökningar har lagts på de sökande som haft ett ovanligt stort behov av hjälp. Att Kulturrådets krisstöd varit krångliga att söka är en kritik som även Scen & Film har framfört.

– Jag har stor förståelse för det. Regelverket har varit komplext och har ändrats flera gånger under pandemin. Vi har behövt inhämta mycket information från de sökande för att kunna göra korrekta bedömningar, säger Greta von Rosen, chefsjurist på Kulturrådet. Hon tillägger att Kulturrådet erbjudit hjälp till sökande genom bland annat branschmöten, webinarier och telefonsupport.

KULTURRÅDET OCH Konstnärsnämnden har fördelat flera omgångar av krisstöd under pandemin. Bidrag och arbetssätt har utvecklats under processen. Konstnärsnämndens första krisstipendium skulle täcka ett intäktsbortfall som behövde styrkas genom avtal eller kontrakt. Det kritiserades av konstnärer, många hade muntliga avtal och fick därför inget stipendium. Anna Söderbäck, direktör på Konstnärsnämnden, säger att hon förstår och håller med om kritiken.

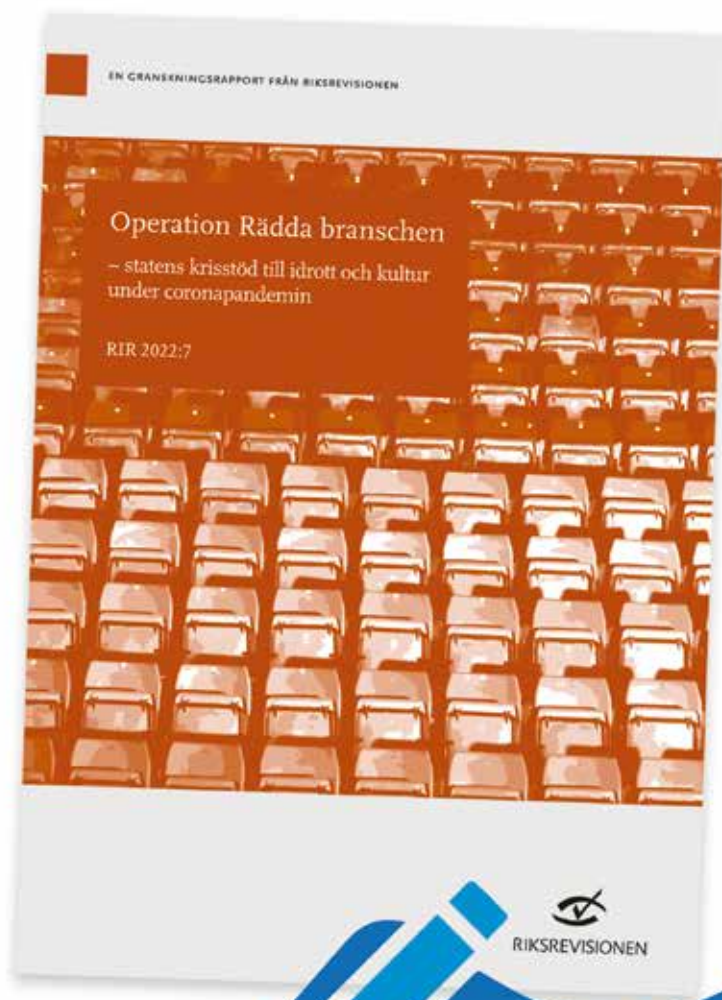
Krisstipendium 2 och 3 kunde sökas av alla yrkesverksamma konstnärer och till sist kunde alla konstnärer som uppfyllde villkoren tilldelas ett stipendium. Krisstödet 2022 fördelades som tilläggsbeslut till tidigare beviljade krisstipendier (2 och 3), för att snabbt få ut pengarna till de yrkesverksamma konstnärerna.

Av de ca 7 800 ansökningar som Kul-

turrådet hittills beviljat, visar efterkontrollerna så här långt att 99,9 procent av organisationerna som mottagit krisstöd har överlevt krisen. Det har inte funnits villkor om kollektivavtal för att få stöd. Men i det krisstöd som Kulturrådet för-

delar under våren 2022, samt i återstartsstödet, ska de sökande intyga att de ”följer grundläggande villkor i tillämpliga branschavtal, eller tillämpar motsvarande villkor, avseende löner/gager och utbetalning”.

KAJSA DLSSON

Johan Westfin

Anna Söderbäck, direktör på Konstnärsnämnden.

Av de ca 7 800 ansökningar som Kul-

Riksrevisionens rapport framhåller att krisstöden till kulturen borde ha förenklats.

Framsteg och fördjupade kunskaper om intima scener

Arbetsättet med intimitetskoordinatorer ger ökad trygghet för skådespelare, regissör och övriga teammedlemmar. Det framgick vid årets kunskapsmöte för film- och tv-branschen.

VID KUNSKAPSMÖTET om film- och tv-branschens arbete med intima scener blev det tydligt att det gjorts framsteg med arbetsprocesser sedan #metoo och #tystnadsnattagning.

Allt fler produktioner i Storbritannien och USA arbetar nu med trygghet och inkludering, sa Yarit Dor, intimitetskoordinator som bland annat jobbat med *Bridgeton* och *The Girlfriend Experience*.

Hon kommer ofta in tidigt i produktionen, ibland redan på manusstadiet, och går igenom scen för scen. Sedan samtalar hon med skådespelarna som kan ta upp frågor eller om de känner olust inför någon scen. Efter repetitioner följs sedan en typ av fysiskt bildmanus.

– Precis som att bildutsnitt, ljus, kamerateplacering har ramar, så gäller det även här. Det skapar förtroende och ger experimentlust, sa Yarit Dor.

Tidigare har många regissörer hittat egna sätt att arbeta med nakenscener. Med en intimitetskoordinator blir strukturen mer enhetlig och tryggheten ökar, enligt Yarit Dor.

Än så länge finns bara två intimitetskoordinatorer i Sverige. En av dem, Malin B Erikson, medverkade i seminariet tillsammans med regissören Goran Kapetanovic och skådespelaren Aliette Opheim i ett samtal om arbetet med de intima scenerna i dramaserien *Knutby*.

– Min fördom var att det handlade om

att följa regler, vilket man inte vill som kreatör. Det var tvärtom, jag blev friare, med både tid och reflektion, sa Aliette Opheim.

Goran Kapetanovic tyckte att arbetet med en intimitetskoordinator gav intressanta lösningar, bra diskussioner och scener där karaktärernas känslor kunde fördjupas.

Filmbranschens riktlinjer för intima scener ska vara klara i höst. Målet är att öka medvetenheten och förbättra arbetsmiljön.

Branschträffen arrangerades av Film & tv-Producenterna, Svenska filminstitutet, SF Studios och fackförbundet Scen & Film.

PETER REHNFLÖT

HALLÅ DÄR...

Mer fysisk teater och cirkus på Parkteatern

Hallå där Josefin Rosales, ny konstnärlig ledare på Parkteatern Kulturhuset Stadsteatern i Stockholm. Vad händer i sommar?

– Jag känner stor ödmjukhet över att få fortsätta utveckla arbetet med att erbjuda stockholmare scenkonst av högsta klass. Vi ska presentera fysisk teater, cirkus,

konserter, dans och även flera internationella gästspel. Jag tillträdde i november förra året, så vi sparar en egen produktion till 2023. I juni har vi två större gästspel på turné – Riksteaterns *För evigt med Ison & Fille* i regi av Åsa Lindholm, och det australiska cirkuskompaniet Circa, som skraddarsyr sin produktion för Parkteatern. Jag går i gång på det tillgängliga och direkta tilltalet, på det ekvilibristiska såväl

som det dokumentära och fördjupade och jag älskar publikkontakt. Nytt för i år är Parkteaterns samarbete med platssamarverkansprojektet *På Sergels torg*, det blir ett program på Plattan fem dagar i veckan under sommaren.

Vilket är ditt främsta fokus?

– Jag brinner för jämlikhet, mångfald, representation och att nå nya målgrupper. Vi har lagt en stor del av vårt program i ytterstadsområdena och satsar på ett tiotal turnéer riktade till parker och torg utanför tullarna.

Berätta om din bakgrund.

– Jag har en bakgrund som producent med en stark konstnärlig drivkraft. Har tidigare arbetat på Riksteatern med delaktighet, representation och att nå nya målgrupper, och även jobbat inom internationellt utvecklingssamarbete. I många år drev jag en egen verksamhet nära den fria

scenkonsten. När jag kom till Kulturhuset Stadsteatern 2018 som verkställande producent hade jag förmånen att arbeta nära den dåvarande konstnärlige ledaren. Förra året fick jag ett uppdrag som jag fortsätter med, som konstnärlig ledare för cirkus, där jag främst kurerar svenska och internationella gästspel.

I år fyller Parkteatern i Stockholm 80 år – hur kommer det att märkas?

– Vi inleder sommarsäsongen med att fira Parkteatern 80 år den 1 juni i Vitabergsparken. Det blir en konsertkväll med Club Killers, som har en stark förankring hos oss inte minst genom produktionen *Käldolmar och Kalsipper*. Jag ser hela den kommande repertoaren som en hyllning till den jubilerande Parkteatern och att vi är tillbaka i full kraft efter pandemin.

GERTRUD DAHLBERG

Matilda Rahm

Optimism över ny form för ersättning till upphovspersoner

Spridningen av upphovsskyddade verk har länge ökat via datorer och mobiler. Nu har ett nytt system presenterats för hur kulturskaparna ska ersättas när deras verk privatkopieras.

FILM, MUSIK, BILD OCH TEXT har kopierats av privatpersoner i decennier. Det har varit svårt att hitta ett sätt att ge upphovspersoner skälig ersättning för användandet av deras verk genom mobiler och datorer, vilket lett till flera rättstvister mellan upphovsrättsorganisationer och elektronikbranschen.

Trots att parterna enats om ett branschavtal 2020 välkomnas den utredning om privatkopiering som nu överlämnats till regeringen.

Där föreslås att en helt ny myndighet ska hantera ersättningarna som ska gå till upphovspersoner och kulturskapare. Samtidigt ska myndigheten avgöra vilka tekniska hjälpmedel som ska beläggas med avgifter.

Ett nytt regelverk införs som förnyas

vartannat år. På så sätt kan ersättningarna anpassas till den snabba utvecklingen på området, liksom till hur stor privatkopieringen bedöms vara i Sverige.

DE FÖRSTA REAKTIONERNA på förslagen är försiktigt optimistiska. Organisationen Copyswede, som representerar tusentals upphovspersoner och kulturskapare i Sverige, är positiv till att ersättningen fortsatt ska bygga på en avgift på de produkter som gör privatkopiering möjlig.

– Vi vet att privatkopieringen är utbredd och det är viktigt att en kommande ordning blir långsiktigt stabil och förutsägbar, säger Mattias Åkerlind, vd på Copyswede.

Däremot finns det farhågor att utred-

ningen i vissa delar utan grund bedömer att privatkopieringen kommer minska framöver och att ersättningen därmed skulle bli lägre än idag. Dock tar en statlig ersättningsordning bort risken för motsättningar och tvister mellan upphovsförespråkare och marknadens aktörer.

Ändringarna av det nuvarande regelverket föreslås träda i kraft den 1 juli 2023.

Mattias Åkerlind,
vd på Copyswede

PETER REHNFELDT

Nytt steg mot bättre arbetsförhållanden i tv-branschen

Bristerna i arbetsmiljön för tv-arbetare behöver redas ut. Det var en av slutsatserna från det möte om arbetsmiljö för tv-arbetare som samlade representanter från branschen.

MÖTET I SLUTET AV mars var ett nytt steg för att komma bort från de tuffa arbetsförhållanden som präglar branschen idag.

Både frilansare och projektanställda jobbar hårt men riskerar att fara illa. Framför allt unga personer som är entusiastiska till en början, men snart väljer att arbeta med något annat, säger Peter Mild, ordförande för film & tv-avdelningen inom Scen & Film.

Med 30 års erfarenhet som tv-fotograf har han sett hur stress, arbetstider och oklara villkor gjort att många inte orkar stanna i branschen.

Att både produktionsbolag, beställare, fackförbund och frilansare nu samlas

och talar om vad som behöver göras är ett framsteg i sig, säger Peter Mild.

På mötet deltog fackförbunden Scen & Film och Journalistförbundet, Film- och Tv-producenterna, SVT, TV4, Discovery, Nent och produktionsbolag. Ett antal frilansare berättade om dagens förutsättningar i branschen där tillfälliga anställningar är norm och reglerna oklara. Kollektivavtal ses ofta som otänkbara. Samtliga deltagare på mötet var överens om att reda ut bristerna i arbetsmiljön.

EN FÖRÄNDRING BEHÖVS men tar tid. Det finns en viss uppgivenhet för vad som kan göras. Många menar att det inte finns

utrymme i dagens budgetar för förbättringar, säger Peter Mild.

Som nästa steg för fortsatta diskussioner planeras en enkätundersökning bland tv-arbetarna. Ett förslag finns också för att tillsätta ett branschråd som kan medverka till ökad hållbarhet i branschen.

Förhoppningen är att det ska gå att spela in tv i Sverige på arbetsplatser som är trygga, attraktiva och inkluderande. För att nå dit behöver alla parter arbeta gemensamt, så att vi inte fortsätter att förlora viktig kompetens på samma sätt som idag, säger Simon Norrthon, ordförande för Scen & Film.

PETER REHNFELDT

Jag är en funktionell arbetsnarkoman

Mike Gamble är artisten som mår bäst av att göra mycket hela tiden. I vår är han aktuell i *Den omätliga vägen* på Dramaten. En uppsättning som lever upp till det han kämpar för vid sidan av scenen.

REPETITIONERNA AV *Den omätliga vägen* är slut för dagen. Men inte Mike Gambles energi.

– Det är fantastiskt att vi är en helt svart ensemble. Som gör ett verk av en svart författare. Som berättar en svart historia från en svart kontinent – med en svart regissör. Det visar att vi finns! utropar han exalterat när jag möter honom vid Dramatens personalgång.

Vi konstaterar båda att det är en milstolpe, något som aldrig tidigare hänt på Sveriges nationalscen sedan den öppnades vid Nybroplan 1908.

Så är uppsättningen också ett samarbete med NBTS, National Black Theatre of Sweden, grundad av regissören Josette Bushell-Mingo i syfte att uppmärksamma scenkonst och kultur från Afrika och den afrikanska diasporan.

Mike Gamble spelar flera olika karaktärer i denna magiskt realistiska saga om andebarnet Azaro. Men när han tillfrågades att medverka blev han förvånad.

– Jag frågade om det var en dansföreställning och Josette svarade: ”Nej, det är pjäs. Men jag vet att du också är en talangfull skådespelare.”

Representation inom scenkonsten är något Mike Gamble länge har kämpat för, och även tagit med sig in i uppdraget som ordförande för Danscentrum Väst.

Förra året skrev han ett öppet brev till ledningen för Det Ny Teater i Danmark. Det gällde uppsättningen av musikalen *Kinky Boots* där rollen som Lola brukar spelas av en svart skådespelare, men som i Köpenhamn tillsattes med en vit skådespelare.

– Etniska minoriteter fortsätter att vara underrepresenterade på scenen, vilket beror på en förlegad syn på vem som kan spela vad och när. Vad kan vi göra för att utmana fördomar vi inte ens vet att vi har? Och hur lär vi oss att tänka nytt? frågar han mig retoriskt.

Mike Gamble talar också om ”mikroaggressioner” (ett subtilt aggressivt beteende som riktas mot personer tillhörande minoritetsgrupper, reds anm) inom branschen och exemplifierar med en egen erfarenhet som artist.

– I sminket brukar de inte ha foundation för mörk hud. Men till ljushyade personer finns alla färger att tillgå.

Vägen ut ur okunskap tror han är vidareutbildning.

– Varför inte låta maskavdelningen ha workshop med en etnisk hårsalong, så den lär sig mer om olika hårstrukturer och hudfärger?

Inom dans-communityn är Mike Gamble ett känt namn. Född i Connecticut och uppvuxen i Philadelphia flyttade han som ung till Los Angeles. Där var han verksam som dansare och koreograf, medverkade även i en mängd musikvideos och jobbade inom reklambranschen.

Trots framgångar och mycket jobb tröttnade han på dåliga arbetsförhållanden, i kombination med sega utbetalningsrutiner (i USA kan en uppdragsgivare vänta i över 90 dagar med att betala arvode).

Frustrationen och en längtan efter förändring förde honom till Sverige. Sedan 2009 är Göteborg hans hem och primära arbetsplats.

– Jag hade inget jobb och ingen lägenhet när jag flyttade hit. Allt jag hade med mig var 90 kilo kläder och skor, säger han med ett gapskratt.

Redan efter två veckor erbjöds han att göra sin första workshop för dansare, på förfrågan av Danscentrum Väst.

I dag undervisar Mike Gamble bland annat på Balettakademien och Artisten samt koreograferar och uppträder på olika scener, i såväl dansföreställningar som musikaler. Därtill driver han podcasten *Gamble's Green Room*, med gäster från den internationella dansvärlden.

– Jag är en funktionell arbetsnarkoman. Jag älskar att vara superupptagen och jobbar bättre under press.

YLVA LAGERCRANTZ SPINDLER

Dansaren och koreografen **Mike Gamble** är född i USA. Han har arbetat i Los Angeles med artister som India Arie och Panic At The Disco och är en av grundarna av hiphop-kompaniet FLOMotion. Sedan 2009 är han bosatt och verksam i Göteborg. I Sverige har han medverkat i bland annat *La Cage aux Falles* på Göteborgsoperan, *Kinky Boots* på Malmö opera. I vår är han aktuell i Josette Bushell-Mingos uppsättning av *Den omätliga vägen* på Dramaten.

"På mitt bord just nu ligger att ta del av möjligheten att bredda diversifieringen av dansvärlden inom regionen, dels att sätta mig in i regeringens återstartsbidrag", säger Mike Gamble om rollen som ordförande för Danscentrum Väst.

Allianserna satsar på kompetensutveckling

I utredningen Återstart för kulturen föreslogs att Teateralliansen, Dansalliansen och Musikalliansen skulle förstärkas med 30 miljoner kronor årligen. Det följdes i beslut för 2022 i ett första steg. Så här ska pengarna användas:

Lama Olsson

Anders Frennberg

TEATERALLIANSEN SATSAR på tidsbegränsade anställningar. Därmed hoppas man att, i kölvattnet av pandemin, kunna hjälpa många sökande med lite snarare än några få med mer.

– Kortare anställningar har vi inte provat förut. Med dem kan vi nå kanske 25 individer istället för fem. Till att börja med tänker vi ett års anställning som förhoppningsvis kan förlängas med ytterligare ett år. Om medel finns, tillägger Teaterallians-

ens vd Anders Frennberg.

Med den nya anställningsformen vill man också nå nya målgrupper, yrkesverksamma frilansare som jobbar på korta och många kontrakt inom det fria kulturlivet. Kriterierna är utformade för att nå just dem.

För första gången blir det även möjligt för skådespelare vars främsta arbetsgivare är privatteatrar, att söka.

– Teateralliansen prioriterar annars offentligt anställda, men eftersom krisen under pandemin har slagit extra hårt mot privatteatrarna har det känts viktigt att även få med dem, säger Anders Frennberg.

Andra satsningar som Teateralliansen gör för de 13 miljoner extra man har tilldelats för 2022 är kompetensutveckling för flera olika yrkesgrupper, med inriktning på nyutexaminerade skådespelare som under pandemin har haft små möjligheter att komma in på arbetsmarknaden.

Privat

Lisa Poska

DANSALLIANSEN HAR redan tidigare satsat på tidsbegränsade anställningar. Med de extra medel om 6 miljoner kronor som nu har tillförts verksamheten är tanken att dessa åtta kortare anställningar ska kunna förlängas med ytterligare ett år, förutsatt att kriterierna gällande uppdrag under anställningen uppfylls.

En helt ny satsning är DA ung som vänder sig till nyutbildade dansare som har tagit examen de tre senaste åren.

– Pandemin kan leda till en kompetensförlust, på grund av att de har svårare att etablera sig på arbetsmarknaden, motiverar vd Lisa Poska initiativet.

Med den ettåriga satsningen vill Dansalliansen skapa något skraddarsytt just för denna målgrupp. Fokus ligger på kompetensfördjupning och att skapa nätverk, i syfte att stimulera återväxten. I maj åker man exempelvis till Bibu (scenkonstbiennial för barn och unga) med ett gäng unga dansare.

– Vi vill ju inte förlora flera års utbildade. Därför vill vi skapa något specifikt för just de unga, med ett program där aktörer på arbetsgivarsidan kan möta sökande, men där man också exempelvis kan få verktyg för att utveckla sin karriär.

José Figueras

Osiel Ibáñez

MUSIKALLIANSEN HAR tilldelats 11 miljoner kronor i återstartsmedel för 2022. Det gör det möjligt att säkra de befintliga 155 anställningarna, men också att utlysa 10 nya för sångare och musiker. Till skillnad från de andra allianserna rör det sig här om ordinarie anställningar, inte tidsbegränsade.

– Det exakta antalet anställda varierar, men det vi gör nu är egentligen att återta numerären vi hade före krisen, säger Musikalliansens vd Osiel Ibáñez.

EN ANNAN STOR SATSNING är kompetensutveckling. Hos Musikalliansen ligger fokus på återväxt och jobbfrämjande insatser, även internationellt, för unga.

– Det rör sig exempelvis om masterclasser och att öva provspelningsmoment. Men också auditions i skarpt läge inför potentiella uppdragsgivare. Generellt ser vi ett behov av att arrangera mötesplatser för utövare och arbetsgivare. Showcases, mentorprogram och nätverksmöten är därför annat vi satsar på 2022.

Ett annat spår för att möta framtiden är utbildningar i arrangörs- och ledarskap.

– Det blir allt vanligare att musiker arrangerar sin egen konsert, ibland med digitala verktyg. Det är också något vi måste möta upp, säger Osiel Ibáñez.

Workshop Fluid Grounds med koreografen Benoît Lachambre, Hallen, Farsta.

Ta med dig nål och tråd till Bibu!

Hållbarhet är ett av årets huvudteman på Bibu – scenkonstbiennal för barn och unga, som pågår i Helsingborg 17–22 maj. Fackförbundet Scen & Film medverkar med två programpunkter. På den ena kan du samtala om arbetsmiljö medan du broderar.

– Det ska vara lätt att bara trilla in, säger huvudskyddsombud Holger Tistad om konceptet.

DET BÖRJADE MED ATT Riksteaterns huvudskyddsombud Holger Tistad satte sig mitt i ”byn” på teatern istället för i ett mer slutet kontorsrum. Med sig hade han barnens trasiga kläder.

Tanken var att sänka tröskeln för frågor som rör arbetsmiljö och angränsande områden.

– Varje onsdag parkerar jag mig numera utanför vår personalmatsal. Där det är lätt att bara glida förbi. Det öppnar upp för ett mer informellt samtal om arbetsmiljö. Samtidigt passar jag alltså på att lappa kläder, säger han om sin idé.

Nu tar han med sig konceptet till barn- och ungdomsbiennalen Bibu. Onsdag till fredag förmiddagar kan besökare av biennalen hitta både Holger Tistad och Scen & Films regionala skyddsombud, Tristan Agdler, i övre foajén på Helsingborgs arena.

Välkomna förbi är alla som är intresserade av arbetsmiljö. Samtidigt kan den som vill passa på att laga och lappa egna medhavda kläder och andra textilier enligt en gammal broderimetod som kallas Sashiko, helt i linje med biennaltemat hållbarhet.

En annan programpunkt som Scen & Film arrangerar (avdelning 114) är *Samtal om scenografi* (18 maj, Helsingborgs arena).

Moderator är Sigyn Stenqvist, scenograf, kostymtecknare och dekormålare. I panelen medverkar Lisa Kjellgren Almstig, Petra Hjortsberg Möller, Annika Tosti och Sus Soddu som kommer att tala om sina föreställningar *Snö* (Dockteatern Tittut), *Stranden* (Folkteatern i Gävleborg), *Buster Keaton på månen* (Unga Klara) och *Moln* (Kompani Giraff) som alla finns att se på Bibu.

YLVA LAGERCRANTZ SPINDLER

Ny lag ger svagare anställningsskydd

I höst kommer det finnas möjligheter att studera med en ny typ av studiestöd. Samtidigt sker förändringar i reglerna kring anställningsskydd. Det kan bli resultatet om riksdagen beslutar om ny lagstiftning inom ramen för Trygghetsöverenskommelsen.

FRÅN DEN 1 OKTOBER PLANERAS DEN NYA LAGEN om anställningsskydd att börja gälla i Sverige. Då ska både lagar och avtal vara klara som gör att villkoren på arbetsmarknaden förändras på flera sätt.

Den mest omdiskuterade delen i den nya lagstiftningen är att det blir lättare för företag att säga upp anställda. Begreppet ”saklig grund” ersätts med ”sakliga skäl”, vilket befaras öppna för ökat godtycke vid uppsägningar. Arbetsgivaren kan även undanta tre personer från ”sist in, först ut”-principen – tidigare var det två. Företag med kollektivavtal får ännu större möjlighet att undanta personer från turordningsreglerna. Vid tvister om uppsägning av personliga skäl kommer inte heller någon lön att betalas ut, istället utgår ersättning från a-kassan och en kollektivavtalad försäkring genom Trygghetsrådet.

Samtidigt planeras för ett nytt statligt studiebidrag, omställningsstödet. Det ger stora fördelar för den som vill vidareutbilda sig eller ställa om till ett nytt arbete. En mycket viktig del är att studiebidraget inte enbart gäller för anställda utan även egenföretagare, vilket berör en stor del av Scen & Films medlemmar. Bidraget är även tillgängligt för den som är tjänstledig, arbetslös eller vars tidsbegränsade anställning löper ut.

Det statliga stödet täcker upp till 80 procent av lönen, som mest 21 300 kronor per månad. Det kan jämföras med dagens studiebidrag i det som är ungefär 3 600 kronor per månad.

För den som är anställd med kollektivavtal kan ersättningen även kompletteras med ett studielån på upp till 12 332 kronor per månad.

ÄN SÅ LÄNGE ÄR UNDERTECKNANDET av huvudavtalen med Svenskt näringsliv och med Svensk scenkonst inte klart. Viktigast för Scen & Film är att se till så att avtalen tillvaratar medlemmarnas intressen när det gäller såväl anställningstrygghet som möjlighet till omställning och kompetensutveckling, säger Julia Reinhard, jurist och ombudsman på Scen & Film.

I slutet av juni ska Scen & Films förbundsstyrelse skriva under ett slutgiltigt avtal, efter att förbundets avdelningar haft möjlighet att ge sin syn på de nya villkoren.

Undertecknandet förutsätter att riksdagen klubbar igenom de lagar som föreslagits i samband med överenskommelsen mellan PTK och Svenskt näringsliv i december 2020 om de omfattande förändringarna i arbetsrätten.

PETER REHNELDT

Sexuella trakasserier: uppföljande undersökning

Fyra år efter att den första undersökningen om sexuella trakasserier publicerades kommer nu en uppföljande rapport.

Överlag är resultaten mer positiva, men mycket arbete återstår för en bättre arbetsmiljö på landets teatrar.

VÅREN 2018 SLÄPPTES undersökningen *Sexuella trakasserier inom scenkonsterna*. Till grund låg en enkät som fackförbundet Scen & Film, Svensk scenkonst och musikerfacken tog fram hösten 2017, ett par veckor efter uppropet #tystnadtagning. Parterna ville snabbt kartlägga hur det såg ut på arbetsplatserna beträffande sexuella trakasserier och ta fram en handlingsplan.

Beställare av den nya rapporten är även denna gång fackförbundet Scen & Film samt Svensk scenkonst. Därmed har man anammat medlemmarnas önskemål om en uppföljning.

Mika Romanus, förbundsdirektör på fackförbundet Scen & Film, säger att arbetet med frågorna har pågått sedan 2017.

– Nu avslutas den fasen och det är viktigt att se vilka resultat som uppnåtts. Det som visas i den nya enkäten blir sedan underlag för det fortsatta arbetet.

Film och tv är den bransch där medlemmar i högre grad fortsatt uppger att de blivit utsatta för oönskade beteenden. Vad kan Scen & Film göra för att stötta just dem?

– Det finns ett stort behov av att aktivt jobba med arbetsmiljöfrågorna där. Under våren kommer vi exempelvis att dra igång ett arbete med att ta fram riktlinjer för intima scener även inom film och tv.

Nytt i 2022 års undersökning är chefers speciella behov kopplade till arbetet mot trakasserier. Bland annat framkommer att 63 procent av de tillfrågade cheferna tycker att samtal om sexuella trakasserier i grupp är mycket eller ganska enkla att genomföra. Den siffran gör Mikael Brännvall, vd på Svensk scenkonst, positivt överraskad.

– Jag hade nog förväntat mig att fler skulle se svårigheter med att genomföra sådana samtal, säger han.

Överlag tycker han att utvecklingen går i rätt riktning och att medvetenheten om vilka handlingar som är att betrakta som sexuella trakasserier har ökat markant.

– Samtidigt visar resultatet att det fortfarande finns allvarliga problem och att arbetet med att motverka trakasserier och sexuella trakasserier måste fortsätta.

Även Mika Romanus ser hur förändringen går åt rätt håll, men också hon understryker att arbetet med att motverka trakasserier aldrig får stanna upp.

– Det finns fortfarande stora behov att arbeta vidare för att uppnå arbetsplatser fria från trakasserier. Vi rör oss i en positiv riktning, men arbetet måste drivas vidare.

YLVA LAGERCRANTZ SPINDLER

Aktuella utlysningar inom teater, film, dans, cirkus

RESEBIDRAG: Söks för resor till utlandet på eget initiativ

INTERNATIONELLT UTBYTE: Söks om du har en inbjudan till utlandet, eller vill bjuda in någon till Sverige

Sista ansökningsdag:

Dans/Cirkus 30 augusti
Teater/Film 1 september

INTERNATIONELLA RESIDENS OCH GÄSTBOSTAD I PARIS INOM DANS:

Uppdaterad information kommer på hemsidan under sommaren.

www.konstnarsnamnden.se

Konstnärnämnden
The Swedish Arts Grants Committee

ÖSTGÖTATEATERN SÖKER

Konstruktör Teatertekniker Ljudtekniker Spotförare

OBS! KORT ANSÖKNINGSTID

OSTGOTATEATERN.SE/KONTAKT
– En del av scenkonst Öst

Teater Alliansen

KURSER OCH WORKSHOPS FÖR SKÅDEPELARE

Jonathan Eve

WORKSHOPS

Marionetteatern bjuder in till internationella dockteaterfestivalen **Pop Up Puppets** och arrangerar i samarbete med TeaterAlliansen workshops;

- *Cluppetry – puppetry and clown* • *The primitive modernity of contemporary shadow theatre* • *The Performer, The Object and the secret in between.*

Kulturhuset Stadsteatern 18–21 augusti

DUBBNING FÖR FILM OCH TV

med Daniel Sjöberg, Stockholm 22–30 maj

RÖRELSEIMPROVISATION

med Tove Sahlin/*Shake it Collaborations*,
Stockholm 10–13 maj

SKÅDEPELERI I TV-SERIER

Elisabet Sevholz, Göteborg 29 augusti – 2 september

DAGLIG TRÄNING

Yoga, mim, gaga, embodied movement

FÖR REGISSÖRER

LEDARSKAPSUTBILDNING

TeaterAlliansen kommer under hösten erbjuda utbildning för att stärka scenkonstregissörer i ledarskap och frågor kring uppdrag, arbetsmiljö och ansvarsfördelning i en teaterorganisation.

Stockholm, 3x2 dagar. Ansök nu!

Läs mer och ansök på www.teateralliansen.se/kurser

MED RESERVATION FÖR EVENTUELLA ÄNDRINGAR.
FÖLJ TEATERALLIANSEN PÅ FACEBOOK FÖR LÖPANDE UPPDATERINGAR.

NOTISER

Nyinstiftat stipendium för opera och klassisk musik

Ett nytt stipendium för opera och klassisk musik har sett dagens ljus. Bakom initiativet står Nils-Göran Olves stiftelse. De första mottagarna är Royal Wind Quintet, Den Andra Operan och Peter Friis Johansson som får dela på 160 000 kronor, varav 100 000 tilldelas Friis Johansson.

– Stipendiet ska vara den pusselbit som avgör om ett försummat musikverk framförs och når dagens publik, så att vi inte enbart får höra det välkända, säger instiftaren Nils-Göran Olve om syftet med stipendiet.

Förvaltar stipendierna gör Stiftelsen för Kungliga Teaterns solister. Juryen har bestått av operasångerskan Gunnel Bohman, pianisten Bengt Forsberg och dirigenten och violinisten Tobias Ringborg.

Joa Helgesson får Folkoperans soliststipendium

Operasångaren Joa Helgesson har av Föreningen Folkoperans vänner tilldelat 2022 års soliststipendium.

Han får stipendiet för sin rollprestation som markisen av Posa i *Don Carlos* som spelades på Folkoperan hösten 2021. I motiveringen står bland annat: "För ett medryckande konstnärskap, vars skönhet hjälper åskådaren att uthärda tillvarons mörker och sträva efter dess ljus."

Stipendiet, på 20 000 kronor, är ett av flera som Folkoperans vänner årligen delar ut till talanger inom operakonsten.

Sören Vilks

Joa Helgesson som Rodrigo, markisen av Posa, i Folkoperans *Don Carlos* 2021.

Ny omgång filmstöd utlyses

Svenska filminstitutet utlyser en ny omgång krisstöd som ska gå till stabilisering och omställning för aktörer inom distribution och visning efter pandemin. Aktuella verksamheter för ansökan är filmfestivaler, streamingplattformar och visningsorganisationer. Stödet kan sökas för tre områden som ska "möjliggöra för organisationen att stabilisera sin ordinarie verksamhet, utveckla kompetensen samt underlätta för nödvändig verksamhetsutveckling".

Ansökningar görs via Filminstitutet under perioden 9 – 20 maj och beslut samt utbetalning av beviljade stöd planeras ske i juni.

Turnera med Dansnät Sverige

Nu kan koreografer och kompanier ansöka om att få turnera genom det fristående nationella nätverket Dansnät Sverige. Ansökan gäller max två produktioner och sista ansökningsdag är 23 maj.

Kontrakt skrivs mellan kompani, arrangör och Dansnät Sveriges kansli, medan kompaniet ansvarar för personalkostnaderna under hela turnéperioden. Läs mer om turnéförutsättningarna på dansnatsverige.se.

Nytt ledarskapsprogram för framtidens chefer

Framtiden behöver fler chefer och ledare som vill arbeta med förändringsarbete, däribland inkludering och mångfald. Det är utgångspunkten för ett nytt program som Trygghetsrådet, på uppdrag av Svensk scenkonst och fackförbundet Scen & Film, nu startar. Programmet vänder sig till den som redan har erfarenhet av ledarskap inom scenkonst och kultur men som vill utvecklas, med målet att exempelvis bli vd eller motsvarande. Utbildningen är tänkt att starta i höst och senast den 15 maj ska ansökan vara Trygghetsrådet tillhanda.

Examensföreställningar blommar i maj

Efter två pandemiår är det äntligen dags för scenskolornas kandidatstudenter att visa vad de kan, utanför den digitala sfären. Redan i februari smygstartade föreställningarna med *Jekyll vs. Hyde* på Dalateatern (från april på Örebro teater). I maj återstår åtta stycken premiärer, däribland *Lycko-Ken* på Kulturhuset Stadsteatern (11/5), *Dying Young* på Folkoperan (13/5) och *Rom com* på Kulturhuset Stadsteatern (21/5). Sammanlagt visar 31 studenter upp 11 examensproduktioner. Se alla premiärdatum på www.uniarts.se.

Per Eriksson

Jekyll vs. Hyde. På bilden Susanne Hellström.

Slettevold är Cullbergs nya konstnärliga ledare

Kristine Slettevold har utsetts till ny konstnärlig ledare för danskompaniet Cullberg. Hon är idag verksam som prefekt vid institutionen för dans vid Stockholms konstnärliga högskola. Därtill är hon själv dansare.

– Jag är mycket glad att Kristine Slettevold har tackat ja. Hon har lång erfarenhet av dansyrket och är en erfaren ledare, kommenterar Riksteaterns danschef Mia Larsson tillsättningen.

Kristine Slettevold tillträder sin nya tjänst efter sommaren.

Jens Sethman

Kristine Slettevold

Dialekt möttes med misstro på brittisk teater

När William Shakespeares *Som ni vill ha det* uppfördes på York Theatre Royal i Storbritannien uttalades vissa repliker på Yorkshire-dialekt. Enligt BBC News fick tilltaget en besökare att gå i taket och kräva biljettpengarna tillbaka. Teaterkompaniet kontrade med att det ligger i dess uppdrag att uppföra produktion på lokal dialekt. Därtill att Shakespeare, bördig från det lantliga Stratford upon Avon, sannolikt hade föredragit dialekt framför "Queens English".

Nytänkande cirkusplattform testar kryptovaluta

Med projektet *The Sphere* vill cirkusregissören Olle Strandberg och cirkusproducenten Sara de Vylder utmana den traditionella kulturproduktionen och pröva nya sätt att finansiera scenkonst. Det digitala projektet är ett slags cyberhub där publik samt potentiella finansörer och investerare kan mötas digitalt redan under arbetsprocessen av en konstnärlig produktion – och påverka den. Modellen kan liknas vid ett slags crowdfunding via kryptovaluta. Initialt har sex cirkusuppsättningar inspirerat 3D-konstnärer att skapa lika många NFT-konstverk (NFT är unika digitala eller virtuella föremål, så som digital konst, videor och digitala samlarobjekt) som man fram till den 15 maj kan bli delägare i. Läs mer på www.thesphere.as.

Oskäliga garantier smyger sig in i rättighetsavtal

Fackförbundet Scen & Film har noterat att det i medverkandeavtal har börjat dyka upp en klausul där upphovsrättspersonen går med på att överlåtelsen av rättigheter omfattar alla immateriella rättigheter – för all framtid. Enligt Scen & Films bedömning är denna skrivelse oskälig och sannolikt även ogiltig. Detta sett ur den nya lagstiftning som justitiedepartementet lade fram ett förslag på i höstas, som sin tur är en följd av DSM-direktivet som bättre ska reglera ersättningen för upplåtelse av upphovsrätt och liknande rättigheter.

Nordisk kulturfond erbjuder nya stöd

Nordisk kulturfond stödjer projekt som vill förnya konst- och kulturlivet i Norden. Ett sådant stöd är Opstart som riktar sig till nya projektidéer i uppstartsfasen. I vår kan det sökas till och med 9 juni. Dessutom finns Globus, ett tematiskt stödprogram som pågår till 2024 med syfte att ge konstnärer och kulturutövare nya möjligheter att söka stöd till projekt som går utanför Norden. Under 2022 – 2023 kommer programmet att bestå av delprogrammet Globus Opstart, ett partnerskapsprojekt med globala aktörer och en ny stödform som lanseras våren 2022. Håll utkik på nordiskkulturfond.org.

Medieräv blir Dramatens nya styrelseordförande

Raoul Grünthal har utsetts till Dramatens nya styrelseordförande. Därmed efterträder han Ulrika Årehed Kågström som i sin tur nyligen utsågs till ordförande i Kulturrådets styrelse.

Grünthal har en bakgrund i mediebranschen, bland annat som vd och chefredaktör på Tidningarnas Telegrambyrå (TT) samt vd på Svenska Dagbladet och för Schibsted Sverige.

Intar Grünthals tidigare post som ledamot i styrelsen gör Mads Thygesen, tidigare rektor för dramatikerutbildningen vid Århus Teater och den danska Scenkonstskolan.

Raoul Grünthal

Linda Broström

Högt tempo för 1st AD Natalie

First Assistant Director, 1st AD, är en titel som blir vanligare i svenska film- och tv-produktioner. Natalie Gosende Pedrosa har stegvis tagit sig in i yrkesrollen.

HON HAR JOBBAT MED FILM I SJU ÅR, varav ett år som 1st AD (som i Sverige brukar kallas för FAD).

– Det är vanligare med ett högt tempo idag och produktionerna är ofta större än förut, säger Natalie Gosende Pedrosa

När vi möts har inspelningen av tv-serien *Top Dog* just avslutats och Natalie Gosende Pedrosa pustar ut. Det är en veckas ledighet innan nästa produktion startar för henne som 1st AD, First Assistant Director. En välbekant yrkestitel för många i filmvärlden, men ganska okänd utanför branschen.

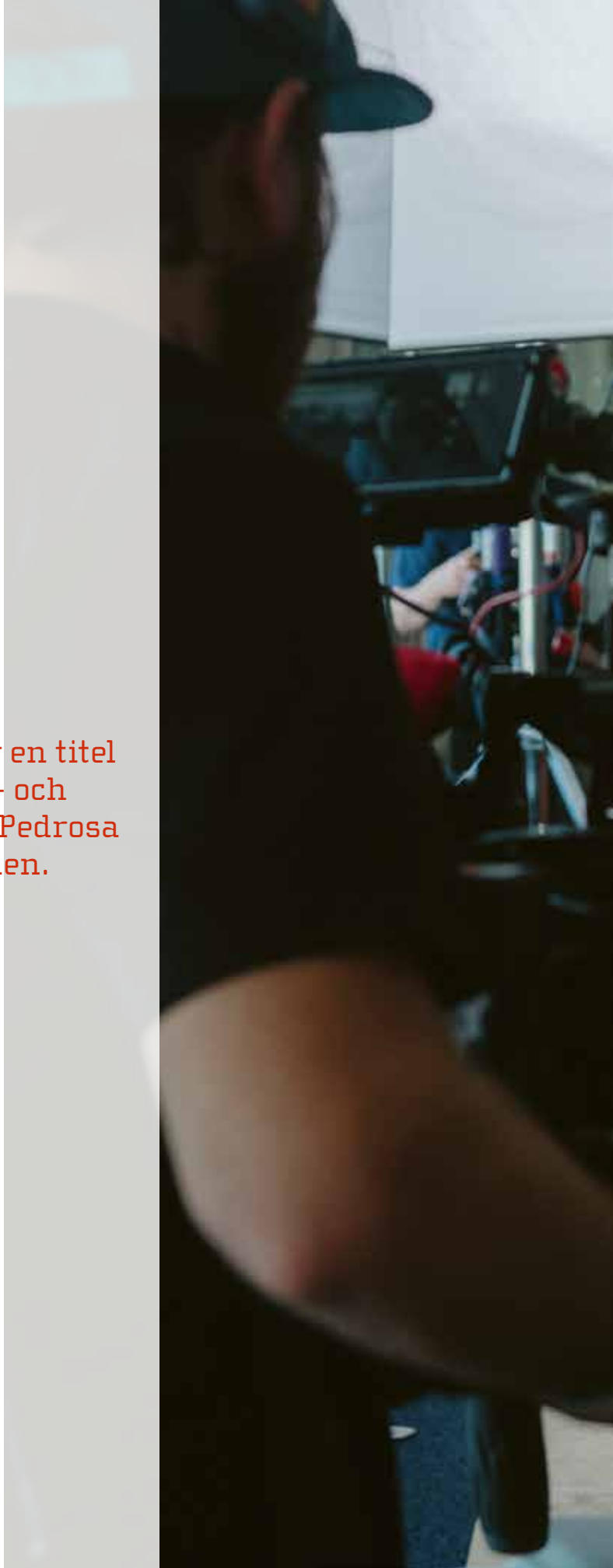
Under februari och mars har hon jobbat med inspelningen av tre avsnitt till tv-seriens andra säsong, på olika platser i Stockholm och i Södertälje.

– Jag har jobbat tillsammans med ett team på cirka 25 personer och har filmat både på dagtid och kvällstid, berättar Natalie Gosende Pedrosa.

Nästa produktion är en långfilm som hon inte kan avslöja några detaljer om innan inspelningen och marknadsföringen kommit i gång.

– Min roll som 1st AD ser i stort likadan ut i båda produktionerna. Långfilm har ofta ett lägre tempo på inspelning, vilket bland annat ger mer utrymme för fler antal bilder per scen, mer tidskrävande scenerier eller kamerariggar som kan ge högre kvalitet. Att jobba med tv-drama betyder oftast högre tempo och att inspelningarna är mer intensiva. Dessutom kanske inte hela manuset är klart innan vi börjar filma och det påverkar planeringen. Men i och med aktörer som HBO och Netflix har det börjat bli ett skifte, där serier får större budgetar, säger Natalie Gosende Pedrosa.

En 1st AD är ansvarig för både planering och inspelningsled-

Johan Hannu, Natalie Gosende Pedrosa och Philip Ivarsson.

Sara Hogg och Josefin Asplund.

ning, uppgifter som tidigare delades upp mellan olika personer. Förändringen av arbetssättet gör att filmteam i Sverige har samma roller och kompetens som i exempelvis USA. Det är en fördel när det finns förhoppningar om att fler utländska produktioner ska förläggas här. Yrkesrollen 1st AD har blivit vanligare i Sverige de senaste tio åren, precis som titlarna Second Assistant Director (2nd AD) och Third Assistant Director (3rd AD). Tillsammans sköter de arbetsuppgifter som tidigare utfördes av inspelningsledare och regiassistenter.

– **DEN FÖRSTA DELEN I JOBBET** som 1st AD är att bryta ner manus och göra en inspelningsplan i samråd med producenter, regissören och fotografen. Samtidigt som vi rekar inspelningsplatser och har möten kring olika moment i manus, exempelvis alla stuntsekvenser eller special effects. Vi samlar information från olika avdelningar och får in i inspelningsplanen. Med en bra planering blir samarbete och alla beslut som ska tas, mycket smidigare när inspelningen väl är i gång. Men det beror mycket på hur manusprocessen och förproduktionen ser ut, liksom budgeten och om tillräckligt med tid finns, säger Natalie Gosende Pedrosa.

Oavsett hur väl planerad en inspelning är finns alltid händelser och situationer som inte går att förebygga – och som får följder i flera led.

– När inspelningen börjat är det 1st AD som kommunicerar med hela teamet och informerar om vad som händer, eller om något måste ändras, och ser till att alla berörda får veta det. Det är även 1st AD som sätter arbetstiderna, och har koll på när vi måste

bryta för lunch eller paus, och när vi måste tacka för dagen, säger Natalie Gosende Pedrosa.

Kommunikationen är därför enormt viktig, menar hon. Att kunna lyssna till alla i teamet och ge dem möjligheter att göra sitt jobb på bästa sätt, allt från mask och kostym till ljud, scenografi, skådespelare, statistavdelningen och de tekniska avdelningarna.

– Jag jobbade på en inspelning där jag gick och oroade mig för en särskild scen i förväg. Det var en tagning med personer som skulle ned i kallt vatten, stunt och mycket annat. Allt behövde klaffa mellan olika avdelningar. Men när scenen sattes i gång flöt det på jättebra. Planeringen gjorde att inga problem alls uppstod, berättar Natalie Gosende Pedrosa och tillägger att sjukdomar, tekniskt krångel och inte minst väder kan göra att hela schemat behöver göras om.

Det är också 1st AD som beordrar om övertid. Ibland finns det uppfattningen att jobbet mest handlar om att ge direktiv, men det är en väldigt förenklad bild.

– Vad som kanske inte alltid märks är att en 1st AD deltar i det kreativa arbetet och kommer med idéer om olika lösningar. Jag bollar gärna med regissör och fotograf. Många regissörer ser även fördelar med att använda kunskap från sina kollegor i teamet som ibland har mer erfarenhet från tidigare produktioner, säger Natalie Gosende Pedrosa.

FILMARBETET I SVERIGE UTVECKLAS ständigt och arbetssättet med en 1st AD är en del i den förändringen. Tidigare var filmteamen oftast mindre och bestod av likformade yrkesgrupper.

Natalie Gosende Pedrosa och Stella Fadel.

Det är ett mönster till stor del försvunnit, även om en del gamla synsätt lever kvar.

– Det är fortfarande en majoritet av män ute på inspelning. Vissa avdelningar, som de tekniska, är traditionellt sett mansdominerade. Kvinnor har oftare positioner som styr upp och strukturerar snarare än att jobba som kreativa ledare, säger Natalie Gosende Pedrosa.

Bland de roller som fortfarande är kvinnodominerade finns scripta, mask och kostym, vilket har uppmärksammats liksom att de haft svårt att få igenom olika krav, allt från löner och övertid till att få tid att göra sitt jobb under inspelning.

– Men det blir bättre och bättre, även om det finns risk att som kvinna bli bemött på ett annat sätt än en man. Något som oftast är väldigt subtilt och svårt att kunna se tydligt. Men det kan vara att bli ifrågasatt och mött med motargument, eller att någon inte lyssnar och inte vill ta till sig det jag säger. Ibland känns det som jag behöver överprestera och argumentera onödigt länge för vissa saker, säger Natalie Gosende Pedrosa.

Tidigare jobbade hon som 2nd AD och upplevde då att det generella bemötandet mot hennes manlige 1st AD var annorlunda. Om hon hänvisade olika direktiv till honom var det ingen som hade synpunkter eller inte ville ta till sig instruktioner.

– Många reflekterar inte över sitt beteende. Det är invant på något sätt, men det håller på att förändras, även om det tar lite tid. Samtidigt är det många som tycker det är bra och roligt att en kvinna är 1st AD, vilket är viktigt att inte glömma, säger Natalie Gosende Pedrosa.

Sedan en tid tillbaka har hon en agent som hjälper henne med uppdrag och kontrakt. Natalies väg in i filmvärlden har gått via studier i media- och kommunikationsvetenskap i Stockholm, med en utbytetermin på Island, där hon läste film och feminism, samt praktik på en filmproduktion. Sedan följde anställningar, först som koordinator, sedan som Second Assistant Director och nu som 1st AD. Hon har bland annat jobbat med James Velasquez som – tillsammans med Daniel Malmén och andra – drivit på processen att 1st AD blir en central roll i svenska filmteam, på liknande sätt som i USA och i Storbritannien. Idag finns flera filmutbildningar som ger möjligheter till jobb. Genom praktik går det att kombinera teoretisk kunskap med arbete på olika inspelningsplatser.

– **ATT BÖRJA SOM 3RD AD** och sedan 2nd AD är ett bra sätt att komma in i produktioner. Jag hoppas och tror att de rollerna blir vanligare framöver, men också att teamen blir större och att film framöver blir ett yrke där man stannar och inte som hittills, att man lämnar branschen för att den tar mycket tid och kraft från allt annat i livet. Det är ju ett väldigt roligt och utvecklande jobb med nya kunskaper och utmaningar hela tiden, avslutar Natalie Gosende Pedrosa innan hon beger sig till ett möte om nästa filmproduktion som ska börja planeras.

PETER REHNFELOD

Namn: Natalie Gosende Pedrosa.

Ålder: 31 år.

Yrke: 1st AD.

Film- och tv-produktioner: *Vi i villa*, *Eagles 54*, *Den osannolika mordaren*, *Jag är Zlatan*, *Jakten på en mördare*, *Björnstad*, *Störst av allt*, *Andra åket* mfl.

Hur ska vi tänka och arbeta för att hålla ett helt yrkesliv? I artikelserien Hållbar karriär får vi möta tre personer från olika faser i yrkeslivet som delar med sig av sina erfarenheter. I del två berättar operasångaren Jens Persson Hertzman om balansen mellan karriär och familjeliv och vad som krävs för att bibehålla kreativiteten och lusten på lång sikt.

”Jag är karriärnist men det får inte gå ut över familjelivet”

Jens Persson Hertzman har varit anställd som barytonsångare på Kungliga Operan i nio år. Pajasrollerna ligger i det förflutna och nästa skede av karriären väntar. Men viktigast av allt är familjen.

FÖR OPERASÅNGAREN JENS PERSSON HERTZMAN, 36, är det viktigt att karriären inte går ut över familjelivet. Det har sina svårigheter, men långtidskontraktet på Kungliga Operan underlättar för den långsiktiga planeringen.

– Jag behöver inte leta jobb eller flänga mellan olika städer. Min fru behöver inte ta ett större ansvar för barnen, utan vi kan dela på det. Men jag ser ju att det är ett pussel för mina kollegor som frilansar, säger Jens.

Familjen löser pusslandet genom att

Jens ansvarar för barn och vabb när han har instudering för en roll, medan hans fru axlar ansvaret när Jens repeterar eller spelar.

– Sedan pratar jag med arbetsgivaren också om det funkar att stanna längre någon dag, för att kunna gå tidigare vid ett annat rep.

BARNEN I FAMILJEN är fem och nio år gamla, så arbete på annan ort är det inte tal om än på några år. Visst har det dykt upp roliga erbjudanden om att spela sommaropera i andra städer, men Jens har valt att tacka nej.

– Att åka fram och tillbaka mellan olika städer fungerar inte just nu. Det är ju också en lyx med att vara anställd, att man har lön även under semestern, annars hade jag varit tvungen att jobba mer, säger han.

Men visst längtar han ut till de stora operahusen i Europa. När frågan kommer på tal brister barytonsångaren ut i ett hjärtligt skratt och får något drömskt över sig.

Det är klart att det kittlar, man är ju karriärst ändå innerst inne. När barnen är tonåringar, och inte är hemma lika mycket, kanske jag kan ta tjänstledigt och förverkliga drömmen. Min fru är också sångare, som blivit trädgårdsmästare. Hon kan mer om opera än jag och blir ofta exalterad innan jag hunnit förstå vad det är för en roll jag erbjudits. Så vi har en dialog om framtiden och det finns en förståelse.

Under samtalet väcks en tanke hos mig, att myten om ”konstnären som brinner för konsten och försummar sin familj” tycks

Namn: Jens Persson Hertzman.

Gör: Barytonsångare på Kungliga Operan i Stockholm.

Ålder: 36.

Familj: Fru Jenny, 37, dottern Ilse, 5 och bonusdottern Gretchen, 9.

Aktuell: Som Sonora i kommande föreställningen *Flickan från Västern* på Kungliga Operan.

närma sig historiens soptipp. Har det blivit så att konstnärer prioriterar familjen i högre grad än tidigare generationer?

– Jamen det tycker jag, reflekterar Jens. Det märks också på de stora internationella stjärnorna, att de vill vara hemma med barnen. Säkert är det därför de här frågorna hamnar på tapeten nu, att man prioriterar på ett annat sätt. Att bara sticka i väg och göra karriär är inte lika fräscht längre.

FÖR ATT BIBEHÅLLA KREATIVITETEN och lusten på lång sikt är det viktigt att få göra roller som är utvecklande och intressanta, menar Jens.

– I början fick jag göra mycket pajasroller, som Papageno i *Trollflöjten* och Figaro i *Barberaren i Sevilla*. Men nu är jag på väg in i ett nytt röstfack och får sjunga lite tyngre grejer, så det är viktigt för min utveckling att jag får fortsätta på den vägen. Och jag har en fin dialog med castarna, så det ser bra ut, säger Jens och ler.

RÖSTRÄNING ÄR NÖDVÄNDIGT för att en sångare ska hålla över tid, så sånglektioner finns kontinuerligt på schemat. Men något av det viktigaste, som ofta glöms bort, är återhämtningen.

– I början var man så tacksam och villig att jobba, för att man visste hur tufft många i branschen har det. Men man ska inte behöva jobba sönder sig, bara för att man är tacksam. När man får barn försvinner väldigt mycket tid också, då blir det ännu viktigare med återhämtning, slår Jens fast.

ALEKSA LUNDBERG

Tips för ett hållbart arbetsliv:

Barnomsorg öppen på kvällar, nätter och helger. Det är inget som kommunerna är tvungna att erbjuda. Ta reda på vad som gäller i din kommun.

Kompetensutveckling. Se vad Teateralliansen, Dansalliansen och Musikalliansen har att erbjuda. Allianserna har fått extra medel som bland annat satsas på kompetensutveckling. Se även Trygghetsrådet. I Västsverige ordnar Kulturakademien kurser och workshops. På de samhällsägda teatrarna finns särskilda kompetensutvecklingsavtal.

Omställning. Är du mellan jobb, uppsagd på grund av arbetsbrist eller behöver byta karriär? Uppfyller du kraven för stöd hos Trygghetsrådet och SOK-stiftelsen kan du få rådgivning och tillgång till kompetensutveckling. Nya omställningsmöjligheter kommer att dyka upp inom ramen för den nya trygghetsöverenskommelsen.

Vidareutbildning. Se respektive hemsidor för de konstnärliga högskolorna.

Agent. Om du går in i samarbete med en agent - granska er överenskommelse först.

Starta ideell/ekonomisk förening för att kunna söka produktionsbidrag. Är ni flera som går in i föreningen, vad händer om någon vill lämna den? Du blir ansvarig som arbetsgivare om du anlitar personer i din förening. Att vara medlem i en förening kan även påverka din möjlighet till a-kassa.

Pensionsspara. Har du inte anställning med tjänstepension är det hög tid att börja pensionsspara. Logga in på Min Pension för att få överblick. PTK har en rådgivningstjänst, avtalat.se. Har du eget företag får du ingen tjänstepension, du behöver själv kunna sätta undan de pengarna.

Återhämtning. Det behöver alla.

Tornedalsteatern söker TEATERLEDARE/KONSTNÄRLIG RESURS TILL KIRUNA

Vi söker dig som vill...

- leda teaterprojekt med amatörer i alla åldrar
- lyfta fram kommunens teatertalanger
- öka intresset för meänkieli
- samarbeta med andra organisationer

Ansök senast 22 maj!

TORNEDALSTEATERN
TORNIONLAAKSON
TEATTERI

Läs mer på www.tornedalsteatern.se
Kontakta teaterchefen Erling Fredriksson
erling@tornedalsteatern.se eller 073-746 18 56

TeaterAlliansen anställer skådespelare

med start 1 november 2022

Ansök 16 maj – 30 juni

www.teateralliansen.se/anstallning

Teater
Alliansen

Avslöjande om maktens mekanismer

DET BÖRJAR NÄR det är över. På en ö av höga klippor i Medelhavet, skönheten är bländande och ”vinden som ljum grädde”. Det är prologen daterad maj 2016. Sedan följer *första akten* och vandringen ned i helvetet. Det är nu året innan, i juni 2015 och vi befinner oss på teatern i Stockholm i romanen *Teatern* av Jenny Andreasson. Men till skillnad från Dante som hade Vergilius vid sin sida i *Den gudomliga komedin*, så har roman-jaget – den kvinnliga regissören på teatern – ingen annan än sig själv att hålla i handen. Och det är definitivt ingen komedi vi tar del av.

Även om det på bokens baksida står att romanen handlar om en kvinna med sin arbetsplats i ”ett jugendpalats mitt i Stockholm”, så vet vi att det handlar om Dramaten och en Hamletuppsättning som havererar. Ett haveri som läggs den kvinnliga regissören till last. När föreställningen läggs ned är det för att hon enligt teaterns pressmeddelande blivit ”sjuk”. Själv menar hon att det beror på en konstnärlig konflikt.

I *första akten* har en ny chef precis tillträtt på teatern där roman-jaget sedan fem år har ett regikontrakt, som strax ska förlängas sex år till. Den tidigare chefen, som hon kallar ”Mamma” har ersatts av en chef som är ”så väldigt mycket man”. Trots sin feministiska profil erbjuds hon att sätta upp *Hamlet* på Stora scenen. Än blåser det inte snålt, nedstigningen i helvetet sker successivt.

I *andra akten* är det rollbesättning, i den *tredje akten* går sommaren mot sitt slut och repetitionerna börjar. Nu börjar det kärva. Hamlet förstår inte varför Ofelia ska ha en del av hans repliker, Vålnaden ifrågasätter varför hans roll är så nedstruken och inte riktigt med i handlingen. Är det den feministiska läsningen skådespelarna invänder emot? Eller är det något annat? *Fjärde och femte akten* är ett sluttande plan och fritt fall.

Teatern är en nyckelroman. Avslöjandena kan läsas som skvaller men Jenny Andreasson vill mer än så. Det handlar om makt och dess mekanismer. Hur farligt det är att utmana och inte underkasta sig hierarkier. Det förflutnas skuggor sitter som en våt filt i väggarna från Strindberg till Bergman. Genusgreppet med den feministiska Hamletuppsättningen driver handlingen, men romanen går djupare. Det mesta förefaller satt ur spel. Strukturer sluter sig, konsten blickar hellre bakåt än framåt, villkoren för skapande är bottenfrusna. Det är allt annat än högt i tak på Teatern, och luften tjock så det går att skära sig genom den. Jenny Andreasson skildrar det med en kyla och skärpa lika vass och hård som glasprismorna på bokomslaget.

GERT LUNDSTEDT

SCENKONST BIENNALEN

7 - 12 JUNI
VÄSTERÅS

SÄKRA DIN PLATS PÅ ÅRETS BIENNAL!

I en tid av kris och krig
har vi flera seminarier
som berör konstnärlig
frihet.

Hur kan vi stötta Ukraina?
- Scensverige

Det revolutionära ordet
- Dramatikerförbundet

Teater under ockupation
- Frihetsteaterns vänner,
ICORN, Scensverige

Samtal om konstnärlig frihet i
en tid av pandemi och ökad
populism
- Fackförbundet Scen & film -
Sveriges scenkonstregissörer

Läs mer och se hela
programmet på

WWW.SCENSVERIGE.SE

**SCEN
SVERIGE**

Du kanske till och med trodde att jag ville göra slut?

KÄRA PUBLIK.

Vi har haft en paus du och jag. Den har varit lång. Två år.

Visst har vi kunnat ses ibland, men då har det känts stressigt och lite forcerat.

Du ska veta att jag verkligen ville ses hela tiden. Men med alla restriktioner så kändes det inte rätt, nästan lite oansvarigt. Som om vår kärlek var fel.

Du kanske trodde att jag inte brydde mig? Du kanske till och med trodde att jag ville göra slut?

Nej, det var inte så! Jag älskade dig hela tiden och nu får vi äntligen ses. Pausen är slut! Hurra!

Jag har ju massor att visa dig, det ligger på hög här hemma hos mig. Det finns så mycket jag har väntat med för din skull. Det var rolig teater, spännande scenkonst, lite gammalt beprövat väntat och sen en del experimentgrejer. Vi hade ju så mycket att ta igen, du och jag.

Men sen vet jag inte riktigt hur det blev. Inte som jag drömt om i alla fall. Det är som du tvekar? Du ringer inte hysteriskt. Internet kraschar inte alls. Är det kanske fel på din uppkoppling? Har du glömt var jag bor? Tappat mitt nummer? Jaa, du kanske tappat din mobil och sen ja, då försvann mina kontaktuppgifter?

Det fick mig i alla fall att tänka. På hur det varit mellan oss på sista tiden, där innan vår paus. Jag började undra om jag kanske tagit dig för given?

Har jag varit dålig på att visa hur mycket du betyder?

Var jag inte tillräckligt glad när du kom? Såg jag sur ut? Ointresserad? Pratade vi mest om mig och aldrig dig? Kände du dig inte sedd kanske? Jag vet att vi mest tittar på mig men jag trodde liksom att det var så vår relation var?

Att du tittade på mig i flera timmar och kanske fick jag applåder. Varma. Ibland ställde du dig upp också för att du tyckte om mig så mycket.

Men gud så dum jag känner mig nu. Så är det ju säkert. Du känner dig tagen för given av mig!

Titta på mig. Lyssna. Jag tar dig verkligen inte för given. Jag blir så glad när du kommer. Jag älskar att du tittar på mig. Jag tycker om när du gråter och skrattar. Och den där lilla rynkan du får i pannan när du inte förstår, jag älskar den. Jag älskar dig!

Jag kanske bara friar till dig, rakt upp och ned?

Publikfrieri är väl ändå det finaste som finns? Jag lovar dig att ge allt jag har och lite till.

Eller vänta nu. Nu fattar jag. Är det någon annan? Vad heter hon? Börjar hon på N? Och slutar etflix? Nej, nej nej! Du kommer ångra dig! Tittar hon på dig? Ger hon dig ens hälften av det jag ger dig? Möter hon din blick? Delar ni nuet? Ses ni ens i IRL? Men ni kan väl ha en öppen relation? Så du har tid för mig? Snälla. Jag kanske verkar desperat, men du förstår, jag skulle inte kunna existera utan dig.

Snälla. Stanna.

PAULA MCMANUS, KONSTNÄRLIG LEDARE FÖR UNG SCEN/ÖST

Uppräknings av inkomsten

Vi har räknat upp inkomstunderlaget för dig som har ersättning från oss med 2,2 procent från och med den 4 april.

Varje år efter att löneförhandlingarna inom vårt verksamhetsområde har avslutats räknar vi upp den genomsnittliga inkomst per dag som din ersättning baseras på. I år räknade vi upp inkomstunderlaget med 2,2 procent från och med den 4 april.

Höjningen av inkomstunderlaget innebär att en del medlemmar har fått en högre ersättning per dag från och med tidrapporten för vecka 14. Du som redan har den högsta ersättningen per dag, eller som har ersättning enligt grundersättningen, påverkas inte.

Logga in på Mina sidor för att se vilken ersättning per dag du har.

UNIONEN
A-KASSAN

Du hittar information om oss och om arbetslöshetsförsäkringen på vår hemsida unionensakassa.se. Om du har frågor kan du skicka ett meddelande på Mina Sidor eller ringa på 0770-77 77 88.

Operasufflören Annika – en central person i skymundan

För somliga ska hon inte alls synas. För andra är en gest eller ett ord från henne helt avgörande. För sångarna på Malmö opera är sufflören Annika Jacobsson en på alla vis central person, placerad mitt på scenen.

Foto privat

– **JAG HADE INTE TALANG** eller mod för att bli sångare själv. Men som sufflör får jag ändå vara med hela tiden och vara fullt delaktig i processen, säger hon.

Vi träffas i foajén till Malmö opera, för dagen badande i sol som slår in genom de stora panoramafönstren och får kristallkronor och bladguld att glänsa. I 38 år har detta varit Annika Jacobssons arbetsplats.

– Först ville jag själv stå på scenen och började som statist här redan när

jag gick i gymnasiet. När jag insåg att det inte passade mig, hade jag hunnit få upp ögonen för arbetet som sufflör istället.

EFTER SKOLAN GICK HON SOM ELEV på det som då hette Malmö Stadsteater och producerade såväl dramatisk teater som musikteater. Av äldre kollegor lärde hon sig grunderna i yrket och genom sitt eget starka musikintresse fick hon ofta sufflera opera och operetter.

– När organisationen delades i Malmö opera och Malmö dramatiska teater 1993 föll det sig naturligt att jag fortsatte med musikteatern.

Ett uppdrag som i praktiken skiljer sig ganska radikalt från det som sufflören av talteater har.

Jonas Persson

– Jag ger ju insatser parallellt med dirigenten. Många sångare ger jag dessutom sufflering hela tiden och liksom matar dem med text, vilket ofta kan vara rent fysiskt utmattande. Det händer aldrig med talteater, där finns man bara till hands när någon behöver en.

Hon sitter i en lucka mitt på operascenen när hon sufflerar opera, med näsan i höjd med scengolvet, vilket kan ge rent praktiska bekymmer när konfetti och damm yr ner i sufflörluckan.

– Jag har blivit jättebra på att strypa nysningar! Och ibland får man plocka guldpaljetter ur kläderna efter föreställningen, skrattar hon och blir sedan allvarlig. För placeringen av luckan kan vara kontroversiell i produktioner med i övrigt slimmad scenografi.

– **SUFFLERING KAN VARA EN HET POTATIS**, alla länder har inte samma tradition som vi. Det kan komma gästspel med produktioner som saknar utrymme för luckan. Samtidigt går det inte att sitta någon annanstans, man kan inte göra ett bra jobb om man inte får sitta i sufflörluckan.

Under åren har scenografer provat olika lösningar för att integrera luckan i scenbilden. En gång förvandlades hennes huv till en grönskande kulle, på vilken sångarna slog sig ner. Hon minns med ett leende en sångare som sökte stöd hos henne genom att hålla hennes hand under en särskilt svår passage av verket.

Annika talar med värme och entusiasm om musiken och sitt yrke. Genom arbetet har hon upptäckt ny musik och första mötet

med tonsättaren Philip Glass i operan *Huset Ushers undergång* 1996 var särskilt omvälvande.

– **JAG RÅKADE HÖRA** hur en pianist repeterade ett stycke och musiken fullkomligt trollband mig. Det var något så fantastiskt, jag var bara tvungen att höra var den kom ifrån. Så jag smög genom huset till platsen där han spelade och bara lyssnade.

En annan unik uppsättning hon såg växa fram var urpremiären av *Kristina från Duvemåla* 1995, med musik av Benny Andersson och Björn Ulvaeus.

– Det var verkligen en stor förmån att få vara med på den produktionen, det är svårt att överträffa. Vi satt i replokalerna när Björn och Benny presenterade de nya låtarna och man fick genast sina favoriter. Sedan var det mycket arbete med texten också, veckan före premiären ströks en stor del av manuset. Min son var med och spelade ett av barnen, så det var en speciell upplevelse på många sätt.

Om somrarna reser familjen gärna till Italien där Annika pas-

sar på att förbättra sin italienska genom samtal med ortsbefolkningen och läsning av sagoböcker.

– Utöver musikkunskapen är det viktigt att behärska språk som sufflör. Dessutom behöver man ha tålamod, för det är mycket väntan och man får inte bli rastlös. Sen kan man heller inte ta jättestor plats och förvänta sig allt ljus på mig.

Under åren har hon själv lärt upp elever som sufflörer, men hon är medveten om att det är ett yrke som inte passar alla. Arbetstillfällena är dessutom få. Det finns bara åtta fast anställda sufflörer i Sverige, fyra i Stockholm, två i Göteborg och två i Malmö.

– **DET TAR TID ATT LÄRA SIG YRKET** och jag lär mig fortfarande nytt hela tiden. Jag tar inget för givet eller gör något på rutin utan vill gärna bli utmanad. Därför arbetar jag gärna med samtida musik. Men det kan också vara intressant att göra ett verk man gjort flera gånger tidigare, med en ny regissör.

Som exempel lyfter hon fram *Aida*, den första opera hon själv såg tillsammans med sina föräldrar, som åttaåring.

– Den har jag gjort många gånger, exempelvis med Marianne Mörck 2003 på utomhusscenen Dalhalla utanför Rättvik. 2015 gjorde jag den igen tillsammans med Staffan Valdemar Holm, i en helt ny tappning. Varje gång har jag upptäckt nya saker i verket.

En uppsättning som verkligen innebar en utmaning var *Lear* som gavs 2013 med musik av den tyske tonsättaren Aribert Reimann, i regi av Stefan Johansson.

– Det var ett riktigt mastodontverk, fantastiskt och skrämmande på en gång. Dessutom kunde jag inte vara i sufflörluckan utan fick sitta i publiken, där man gärna känner att man stör. Det var vansinnigt svår musik och de flesta behövde sufflering. Men lika skrämmande som det var att gå in och göra den varje kväll, lika underbart var det att vara en del av denna eufori och uppleva att allt fungerade.

En prövning av helt annat slag innebar *Höstsonaten* av tonsättaren Sebastian Fagerlund och författaren Gunilla Hemming, som gick på turné till Hongkong hösten 2019, just innan oroligheter-na bröt ut i landet.

– Det var också en otroligt svår opera. Gästspelet var speciellt på det viset att de aldrig haft en sufflör tidigare. De hade helt enkelt sågat upp ett hål i golvet och snickrat en huv och därunder trodde de att jag skulle stå. När jag sa att jag föredrog att sitta fick jag en vinglig barpall installerad. Det fanns ingen elektricitet, utan små lampor med batterier och jag var hela tiden orolig att ljuset skulle slockna.

ÄVEN DENNA UTMANING tycks hon ha tagit med fattning och gott humör. En egenskap som verkar vara ett vinnande drag i närkamp med konstnärssjälar med starka temperament.

– Man måste vara lyhörd inför dem man jobbar med och vara öppen för alla slags människor. Somliga får man nära kontakt med och andra lär man knappt känna alls. Och ibland är man ledsen när en produktion är slut och ibland inte alls. Människor kommer och går och allt förändras hela tiden. Det är en del av arbetet, på gott och på ont.

BOEL GERELL

Namn: Annika Jacobsson.

Bor: I Malmö.

Ålder: 57 år.

Yrke: Sufflör vid Malmö opera.

Aktuell: Med dubbelföreställningen *Systrarna* i regi av Staffan Valdemar Holm och scenografi av Bente Lykke Møller.

Anders Mattsson

Malin Arnesson

”En trygg arbetsplats bygger på fackligt engagemang”

Länge såg dansaren Leila Verlinden tryggheten på arbetsplatsen Norrdans som en självklarhet. Men så insåg hon att den är ett resultat av en lång samverkan mellan fack och arbetsgivare. Då blev det också självklart att engagera sig fackligt. Att Leila ser sig själv som en kameleont har visat sig underlätta uppdraget.

Leila Verlinden

LEILA VERLINDEN liknar sig själv vid en kameleont. Men nej, det handlar inte om att viljelöst anpassa sig efter omgivningen. Snarare om att kunna släppa sitt ego, vara flexibel och pröva skilda perspektiv som i sin tur innehåller olika nyanser.

Denna kameleontliknande förmåga genomsyrrar, enligt henne själv, såväl arbetet som dansare och konsten att finna sig till rätta i de fyra olika länder som hon hittills har bott i. Den är också en

viktig del i hennes fackliga ordförandeskap på danskompaniet Norrdans i Härnösand.

– Att vara en kameleont innebär att kunna ta upp olika färger utan att tappa sin egen kärna. Det har jag nytta av i det fackliga arbetet. Att vara facklig representant innebär att jag får inblick i arbetsgivarens tankegångar och mekanismer. Det är spännande även om det ibland kan vara en lite tuff och obekvämlig position att hävda de anställdas intressen. Jag är inte alltid helt överens med motpartern men det är okej, säger Leila Verlinden när jag når henne en tidig turnémorgon i Kalix där hon kvällen innan har framfört Stina Nybergs verk *The Dawn Chorus*.

Sedan ett år är hon tillbaka är Leila Verlinden ordförande för Norrdans fackliga lokalavdelning. Men fram till dess hade hon inte funderat särskilt mycket över fackligt arbete.

– Arbetsmiljön och mycket annat har fungerat jättebra i många år på Norrdans och jag tog det lite för givet. Men så småningom insåg jag att tryggheten på arbetsplatsen bygger på en fungerande samverkan mellan fack och arbetsgivare. Det sker inte automatiskt, säger Leila Verlinden.

När Norrdans tidigare klubbordförande efter elva år tackade för sig var det till en början ingen som ville efterträda honom. Men Leila tänkte över saken och tackade ja.

– Jag gjorde det för att vi ska kunna att bibehålla de fackliga vinster som gjorts och fortsätta samarbetet för att behålla ett välmående företag där de anställda mår bra, förklarar Leila Verlinden.

Men hennes fackliga engagemang bygger inte enbart på att förvalta det som varit. Tvärtom handlar det i minst lika hög grad om framtiden.

Hon framhåller att de senaste årens snabba utveckling när det gäller digitalisering, upphovsrätt och inte minst frågor i kölvattnet av metoo visar att betydelsen av ett starkt fackligt engagemang.

– Det är viktigt att vi följer upp exempelvis ersättnings- och arbetstider när mycket konstnärligt arbete blir digitalt och läggs ut på nätet, framhåller Leila Verlinden.

Namn: Leila Verlinden.

Ålder: 31 år.

Bor: I Härnösand.

Familj: Sambo och snart 4-årig dotter.

Yrke: Dansare på det internationella danskompaniet Norrdans.

Fackligt engagemang: Är sedan ett år tillbaka ordförande och facklig representant för danskompaniet Norrdans (fackliga) lokalavdelning.

Bakgrund: Född i Belgien. Utbildad vid Codarts i Holland, har dansat som praktikant med kompanier som Conny Janssen Dans och Scapino Ballet Rotterdam. Har arbetat med kompanierna Le Jeune Ballet du Québec och Ampersandance. Under sina tio år på Norrdans har hon arbetat som dansare, danskonsulent, repetitör och turnélaggare.

Favoritsysselsättning: Örter och holistisk hälsa. Ger kurser och naturguidningar i örtmedicin och hälsa.

MÖT SKH:S EXAMENSSTUDENTER!

Cirkus, danspedagogik, film och media, koreografi, opera, scenkonst och mimskådespeleri.

Scenex

Elva examensprojekt av 31 studenter i scenkonst spelar april och maj på SKH Valhallavägen och på andra scener runt om i Sverige.

MA Koreografi examensarbeten

Masterstudenter i koreografi presenterar sina examensarbeten 10–22 maj på SKH Brinellvägen 58 och Weld.

Closing Acts

Examensföreställning i cirkus av kandidatstudenter har premiär 18 maj på SKH Cirkushallen Brinellvägen 34.

Examensföreställning Danspedagogik

Kandidatstudenter i danspedagogik och ämneslärarstudenter i dans ger gemensam examensföreställning 28 maj på SKH Brinellvägen.

FilmMediaExpo

Masterstudenter i film och media visar sina examensarbeten 31 maj–2 juni på SKH Valhallavägen.

En afton på operan

Årets examensföreställning i opera, med både kandidat- och masterstudenter, 10–11 juni på Gävle teater med Gävle Symfoniorkester.

Festfolk

Examensföreställning i mimskådespeleri som spelade för fulla hus på SKH i april går snart se på SKH:s webbplats. Håll utkik!

Äntligen får du medlemspris på din boendeförsäkring

Fackförbundet Scen & Film och Folksam gillar dig så mycket så att vi tillsammans har tagit fram riktigt bra försäkringar för dig och ditt hem. Oavsett om du bor i hyresrätt, villa eller bostadsrätt betalar du medlemspris för din försäkring.

Om du senare behöver ett starkare skydd är det enkelt att utöka försäkringen, också det med medlemsrabatt. Du får också rabatt på många av våra andra försäkringar.

Försäkra ditt hem till medlemspris på folksam.se/scenochfilm.

Välkommen!

Folksam
För allt du bryr dig om

Vill du leda framtidens scenkonst?

I framtiden behöver scenkonsten chefer och ledare som drivs av att jobba med verksamhetsutveckling, förändringsledning, inkludering och mångfald.

Nu startar Trygghetsrådet TRS på uppdrag av Svensk Scenkonst och Fackförbundet Scen & Film ett program för blivande ledare inom scenkonsten som är nyfikna, modiga och vill driva utveckling.

Vi söker dig med ledarerfarenhet inom scenkonst och kultur som vill utveckla dig själv och ditt ledarskap med inriktning mot: att i framtiden gå in i en roll som ytterst ansvarig för en scenkonstverksamhet, t.ex. VD eller motsvarande, att tillämpa ett inkluderande ledarskap med hållbara arbetsplatser och mångfald.

Fokus ligger på att du ska skapa medvetenhet och få fler verktyg för att kunna leda dig själv, leda grupper och leda verksamhet in i en värld i ständig förändring.

Läs mer och ansök senast 15 maj på trs.se.

Förbundets medlemsrådgivning utvecklas!

Inom kort kommer ett formulär finnas på hemsidan som du som vill ha kontakt med rådgivningen använder i stället för den vanliga e-postadressen. Tanken bakom formuläret är att din fråga ska hamna hos rätt jurist/ombudsman från början och att du därmed ska få svar snabbare. Formuläret är uppbyggt i fem steg:

1. Först så berättar du om du är förtroendevald, anställd eller uppdragstagare.
2. Som steg två väljer du om din fråga gäller scenkonstområdet, film- eller tv-produktion eller annat.
3. I steg tre väljer du utifrån en rullgardinsmeny en huvudkategori som passar in på din fråga. Det kan exempelvis vara "Anställning", "Upphovsrätt" eller "MBL-förhandling".
4. Eftersom det ryms ganska många olika typer av frågor under "Anställning", får du som steg fyra göra ytterligare ett val av underkategori. Under "Anställning" kan det exempelvis vara "brutet anställningsavtal", "inlasning" eller "rätt till förtur".
5. Som sista steg beskriver du din fråga som vanligt samt bifogar eventuella dokument, avtal eller andra filer som du tycker vi behöver ha för att kunna besvara din fråga.

Det kommer finnas en "Övrigt" för både huvud- och underkategorier, om du inte skulle hitta något annat som passar in på din fråga. Den vanliga e-postadressen kommer också finnas kvar under en tid.

Aktuellt från Sveriges scenkonstregissörer

MISSA INTE! SPEED-DATING på biennalen i Västerås, 10 juni kl 10.

Sista anmälningdatum 15/5. Speeddejting är ett event där regissörer och dramatiker får möjlighet att presentera uppsättningsidéer för teatrar genom korta "pitchar".

Mer info och anmälan: www.scensverige.se/scenkonstbiennalen-2022

Fackförbundet Scen & Film

Förbundsstyrelsen

Verkställande utskott: **Simon Norrthon** (skådespelare) ordförande, **Christina Olofson** (filmregissör), vice ordförande, **Måns Clausen** (skådespelare), **Minna Krook** (koreograf), **Thomas Nording** (scenotekniker).

Övriga ledamöter: **Mary-Anne Buyondo** (skräddare), **Tove Dahlberg** (operasångare), **Robert Forsman** (säkerhetschef), **Andrzej Glosniak** (dansare), **Therese Hörnqvist** (producent), **Zofi Lagerman** (scenograf), **Martyna Lisowska** (musikalartist), **Aleksa Lundberg** (skådespelare), **Pontus Plaenge** (skådespelare/regissör), **Niclas Peyron** (Line producer, 1st assistant director).

Scen och Films kansli:

Besöksadress: Kaplansbacken 2A
Postadress: Box 127 10, 112 94 Stockholm.
Telefon: 08-441 13 00
Öppettider: Vardagar: 9.00–16.30

E-post: info@scenochfilm.se
Hemsida: www.scenochfilm.se
facebook.com/scenochfilm
twitter.com/scenochfilm
instagram.com/scenochfilm

Förbundsnytt

På de här sidorna kan du läsa om vad som är på gång inom förbundet. Har du tips för sidorna mejla ase.axberg@scenochfilm.se

Valberedningens förslag till ny förbundsstyrelse

Den 3–5 juni håller Fackförbundet Scen & Film riksstämman på Vår Gård utanför Stockholm. Då samlas ombud från alla yrkesavdelningar, lokalavdelningar och klubbar för att välja en ny förbundsstyrelse och besluta om förbundets inriktning och verksamhet under de kommande fyra åren. Valberedningen har tagit fram ett förslag till förbundsstyrelse enligt följande.

Till verkställande utskott:

Ordförande **Simon Norrthon**, skådespelare och regissör, frilans;
Vice ordf. **Christina Olofson**, filmregissör och producent, frilans;
Zofi Lagerman, scenograf, frilans;
Thomas Nording, maskintekniker, Kungliga Operan;
Pontus Plaenge, skådespelare/regissör, frilans.

Till förbundsstyrelseledamöter:

Mary-Anne Buyondo, skräddare, Malmö Opera;
Tove Dahlberg, operasångare, frilans;
Andrzej Glosniak, repetitionsledare, Regionteater Väst Danskompani;
Therese Hörnqvist, scenkonstproducent, Stockholms Improvisationsteater;
Edin Jusufamic, dansare och koreograf, frilans;
Martyna Lisowska, musikalartist, frilans;
Aleksa Lundberg, skådespelare, dramatiker, frilans;
Peter Mild, TV-fotograf, frilans;
Niclas Peyron, Line Producer, 1st assistant director, frilans;
Henrik Borg Westerberg, ljuddesigner/ljudtekniker, Södertälje kommun.

Sashiko med skyddsombud

Under Bibu i Helsingborg och Scenkonstbiennalen i Västerås kan du prova på Sashiko och samtala med skyddsombud på Scen & Films verksamhetsområde och andra som är intresserade av arbetsmiljö. Tillsammans lagar och lappar vi kläder och andra textilier (en praktik som på japanska kallas boro) med en broderimetod som kallas Sashiko.

Medan vi handarbetar pratar vi om olika frågor som rör arbetsmiljö och angränsande områden som rehabilitering, bemötande och jämlikhet. Vi förlänger hållbarheten på de textilier vi tar hand om och lagar och pratar om hur vi kan förbättra vår egen och vår verksamhets hållbarhet genom bättre arbetsmiljö.

Handarbetet gör samtalet eftertänksamt och personligt och textilierna påminner oss om vad vi pratat om efter samtalets slut. Tyg, nål och tråd finns på plats, ta gärna med något att laga. Alla är välkomna att delta i samtalet med eller utan handarbete.

Möt Scen & Film i Västerås

Välkommen att fika med facket mellan 10-16. Träffa förbundsstyrelsen, förtroendevalda, våra skyddsombud och jurister. Scen & Film deltar även med seminarier, workshops och samtal.

Tisdag 7 juni

15.00 Bolaget Teatern i förhållande till Den Konstnärliga Teatern.
16.30 Tjockisfika

Onsdag 8 juni

10.00 Sashiko med skyddsombud
13.00 Fika för scenkonstnärer som rasifieras
16.00 Har du möjligtvis shapewear?
22.00 Natta-mat 2.0

Torsdag 9 juni

10.00 Sashiko med skyddsombud
10.00 Vem är koreografen?
10.00 Att skapa en Samtyckeskultur
10.00 Buy-outs eller inte – varför är upphovsrätten så viktig?
11.30 Mot tryggare arbetsplatser – en bra arbetsmiljö för alla
11.30 Interaktion och intimitet - om trygghet tillit och risk i den konstnärliga processen
11.30 Dramaturger! Vad gör vi på jobbet?

Fredag 10 juni

10.00 Sashiko med skyddsombud
10.00 Samtal om mångfald inom scenkonsten
10.00 3x3 Scenografiska trendsplaningar
10.00 Speeddejting
11.30 Q&A med två intimitetskoordinatorer
13.00 Trygghet åt alla - hur får vi mer rättvisa och fungerande trygghetssystem?
15.00 Scenkonst med funktionsvarierade förtecken
17.00 Samtycke - mer än ett godkännande

Lördag 11 juni

16.00 Samtal om konstnärlig frihet i en tid av pandemi och ökad populism

Läs mer om programmet på scenochfilm.se

Kalendarium

- 16 maj **Årsmöte för Biografavdelningen**
(Fackförbundet Scen & Film)
- 17 maj **Bibu**
Bibu är en sex dagar lång scenkonstbiennal för barn och unga som äger rum i Helsingborg. Scen & Film är på plats! Pågår till den 22 maj.
(Bibu)
- 2 jun **Förbundsstyrelsemöte**
(Fackförbundet Scen & Film)
- 3 jun **Riksstämman**
Den 3-5 juni är det dags för Scen & Films riksstämman, riksstämman är förbundets ytterst beslutande organ och hålls vart fjärde år.
(Fackförbundet Scen & Film)
- 7 jun **Scenkonstbiennalen**
Sveriges största scenkonstfestival äger i år rum i Västerås. Pågår till den 12 juni.
(Scensverige)
- 10 jun **Mask and Puppet technique for dancers**
En kurs för dansare i ledning av Mariana Araoz som har skapat "TMR Balance Method".
(Dansalliansen)
- 13 jun **Kroppslig gestaltning med röst och textarbete**
En workshop för dansare som vill närma sig text på ett fysiskt och lustfyllt sätt. Kursen leds av regissören och skådespelaren Anna Pettersson. Pågår till den 17 juni.
(Dansalliansen)
- 20 jun **Sök SITE sommarresidens**
SITE erbjuder kortare sommarresidens till professionella konstnärer och grupper som är i behov av dansstudio eller blackbox för produktion och research. Residenset gäller 1-3 veckor mellan 20 juni - 14 augusti.
(SITE)
- 3 jul **Almedalsveckan i Visby**
Scen & Film är på plats i Almedalen och arrangerar seminarier i TCO-landet och på länsteatern, i Kultur i Almedalen. Pågår till den 7 juli.
- 27 aug **Förbundsstyrelsemöte**
(Fackförbundet Scen & Film)
- 11 sep **Chefs- och ledarskapsprogram för scenkonsten**
Ett program för blivande ledare inom scenkonsten. Programmet riktar sig till framtida ledare som är nyfikna, modiga och vill driva utveckling. Ansök senast 15 maj.
(TRS)
- 19 sep **Arbetsmiljö för Scenkonsten**
En utbildning för dig som vill lära dig arbetsmiljö från grunden. Den riktar sig till dig som i ditt arbete behöver kunskap om arbetsmiljöfrågor och förstärkelse för hur samverkan mellan arbetsgivare, skyddsombud och övriga anställda fungerar.
(TMA)

Fackförbundet Scen & Film presenterar stolt en av sina nya medlemmar

Välkommen Julia Glemme!

Ann Eriksson

Vad fick dig att gå med i fackförbundet Scen och Film?
– Rätt fackförbund för mitt nya jobb.

Varför är facket viktigt?
– Trygghet och solidaritet.

Vad hoppas du få hjälp med?
– Förhoppningsvis flyter allt på och jag behöver inte hjälp med något.

Namn: Julia Glemme.

Ålder: 40.

Yrke: Skräddare och tillskärare.

Gör just nu: Tillskärare på Kulturhuset Stadsteatern i Stockholm. Jobbar just nu bland annat med uppsättningarna *Morbror Janne* och *Mandamsprovet*.

Tidigare jobb: Mönsterkonstruktör på H&M, skräddare på olika teatrar och skrädderier.

Favoritsysselsättning: Hänga med familjen – min sambo och våra två små barn.

Nästa film/scenkonsföreställning du ska se: *Silverdollarmyntet* på Marionetteatern

Vad gör du om tio år: Hoppas att jag fortfarande är tillskärare på teatern. Det är ett så roligt och omväxlande hantverk som innebär mycket samarbete med andra yrkesgrupper. Jag tycker om att delta i den konstnärliga processen och att vara med och förverkliga kostymdesignerns vision.